

4.2.3.1

รายงานการวิจัยและประเมินผลกสุตร

เบร์ ๑

ภาษาไทยอ่องกา湿 ที่นำไปอุดมความภาพ
การพิสูจน์ภาษาว่าต้องขอบเขต หรือข้อมูลภาษา

น. ไวยวิช สงวนทรัพย์ คณะพารัมป์
คณ. ธรรมรุ่งศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รายงานวิจัยและประเมินผลกสุตร เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
(มิถุนายน 2528)

รายงานการวิจัยเสริมหลักสูตร

๑๖๙

ภาคีข้าราชการตัวบุญภาพ :
กรณีศึกษาว่าตัวแทนรัฐ มีความซึ้ง

นายวีระสวัสดิ์ ถนนพราพันธุ์
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รายงานวิจัยเสริมหลักสูตร เสนอต่อมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
(มิถุนายน 2528)

ภาษีอากรระดับอุตสาหกรรม : การศึกษาว่าด้วยพรีเมียมข้าว*

รังสรรค์ ถนนพรพันธุ์
คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

1. ความเนื้องต้น

ในบรรดาภาษีอากรทั้งปวงที่จัดเก็บในระบบเศรษฐกิจไทย พรีเมียมข้าวเป็นภาษีที่ก่อให้เกิดการตัดอกเดี่ยง และผลักดันให้มีการศึกษาวิจัยแบ่งมุมต่าง ๆ มากที่สุด ในกรณีตัดอกเดี่ยงเกี่ยวกับผลดีและผลเสียของการจัดเก็บพรีเมียมข้าว ข้อตกลงเดียวว่าด้วยอัตราภาษีอากรระดับอุตสาหกรรม (Optimum Tax Rate) ในการสำรวจโครงสร้างภาษีอากรของประเทศไทยในปี 2513 กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) เสนอรายงานว่า การจัดเก็บพรีเมียมข้าวทำให้ราคาร้าวเปลือกที่ชาวนาขายได้ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียในด้านการกระจายรายได้ แต่ในอีกด้านหนึ่งพรีเมียมข้าวอาจก่อให้เกิดการ

กระจายการผลิตทางการเกษตร (agricultural diversification) และเกื้อกูลให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว ดังนั้น พรีเมียมข้าวจึงอาจก่อประประโยชน์สุทธิแก่การพัฒนาเศรษฐกิจไทย อย่างไรก็ตาม รัฐบาลควรจะปรับเปลี่ยนการบริหารการจัดเก็บพรีเมียมข้าว จากการเก็บตามสภาพ (specific tax) มาเป็นการจัดเก็บตามราคา (ad valorem tax) ทั้งนี้เพื่อให้พรีเมียมข้าวมีบทบาทในการรักษาเสถียรภาพของราคา [Lent and Hirao, 1970 : 93-95] รายงานดังกล่าวนี้มิได้เสนอบทวิเคราะห์ในรายละเอียดเพื่อชี้นายว่าเหตุใดจึงกล่าวสรุปว่า การจัดเก็บพรีเมียมข้าวโดยสุทธิแล้วเป็นประโยชน์แก่ระบบเศรษฐกิจไทย ข้อสรุปดังกล่าวนี้จึงคงดูพินิจของผู้ร้าย

* ศาสตราจารย์ ดร. อัมมาร สยามวัฒา ได้อ่านรายงานวิจัยเรื่องนี้ เมื่อปีก่อนร่วมครั้งแรก และได้ให้ข้ออภิพากษ์วิจารณ์และคำแนะนำอันเป็นประโยชน์ จึงขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้ก้าว บทความนี้ปรับปรุงจากรายงานวิจัยเสริมหลักสูตร ซึ่งได้รับเงินอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (มิถุนายน 2528)

งานอยู่เป็นอันมาก โดยที่ไม่มีประจักษ์พยายามข้อเท็จจริงที่จะสนับสนุน หึ้งยังไม่ประจักษ์ชัดว่า ผู้รายงานก้าวสู่สรุป โดยยึดถือข้ออกเรียงว่าด้วย อัตราภาษีระดับอุตุมภาคหรือไม่ ก่อนหน้านี้ Ramakomud (1968 : 177-179) ยืนยันว่า อัตราภาษีข้าวส่งออกที่จัดเก็บกันอยู่นั้นต่ำกว่า ระดับอุตุมภาค และเสนอให้รัฐบาลปรับอัตราภาษีข้าวส่งออกให้สูงขึ้น แต่ Krisanamis (1967 : 56-60) ไม่เห็นด้วย โดยอ้างว่า อัตราภาษีข้าวส่งออกที่จัดเก็บกันอยู่นั้นสูงกว่า ระดับอุตุมภาค Wong (1976 : 1978) สนับสนุนข้อสรุปดังกล่าวนี้ แต่ด้วยพื้นฐานแห่ง เหตุผลที่แตกต่างกัน

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะสำรวจพร้อม แคนแห่งความรู้ว่าด้วยอัตราภาษีข้าวส่งออก ระดับอุตุมภาค โดยจำแนกออกเป็น 3 ตอน ตอนที่หนึ่งนำเสนองานวิเคราะห์ทางทฤษฎีว่า ค่าใช้จ่ายอัตราภาษีข้าวส่งออกระดับอุตุมภาค ตอนที่สอง สำรวจงานวิจัยว่าด้วยอัตราพรีเมียมข้าวระดับ อุตุมภาค และตอนที่สามพิจารณาข้ออกเรียงว่า ค่าใช้จ่ายอัตราภาษีข้าวส่งออกระดับอุตุมภาค

2. การวิเคราะห์ทางทฤษฎีว่าด้วยอัตราภาษีข้าวส่งออกระดับอุตุมภาค

ในหัวข้อนี้ เรายังนำเสนองานวิเคราะห์ ทางทฤษฎีว่าด้วยอัตราภาษีข้าวส่งออกระดับอุตุมภาค

โดยเริ่มด้วยการวิเคราะห์หัวไป หลังจากนั้นจึง กล่าวถึงการคำนวณอัตราภาษีข้าวส่งออกระดับอุตุมภาคและภาษีข้าวอกกับรายได้จากการส่งออก และท้ายที่สุด เราจะพิจารณาดูว่า หากข้อสมมติ ของการวิเคราะห์เปลี่ยนไป จะมีผลกระทบ ต่อการคำนวณอัตราภาษีข้าวส่งออกระดับอุตุมภาคอย่างไรบ้าง

2.1 การวิเคราะห์หัวไป¹

ทฤษฎีอัตราภาษีข้าวส่งออกระดับอุตุมภาค (optimal export tax) มีสมมุติฐานพื้นฐานว่า การค้าระหว่างประเทศจะก่อให้เกิดสวัสดิการสูง สุดแก่สังคม ก็ต่อเมื่อปริมาณสินค้าอุตสาหกรรม อยู่ในระดับที่พอตีทำให้รายได้ส่วนเบี้ยนเบลลง ของสังคมจากการขายสินค้าออก (marginal social revenue of export) เท่ากับต้นทุนส่วนเบี้ยนเบลลงของสังคมอันเกิดจากการผลิตสินค้า นั้น (marginal social cost of export) หาก ประเทศผู้ส่งออกปราศจากอำนาจผูกขาดใด ๆ โดยเป็นแต่เพียงผู้ยอมรับราคาที่กำหนดโดย ตลาดโลก (price-taker) การค้าเสรีจะช่วยให้ประเทศผู้ส่งออกได้รับสวัสดิการสูงสุด และถ้าหากประเทศผู้ส่งออกมีอำนาจผูกขาดในการ ขายสินค้าประเภทนี้ ประเภทใดในตลาดโลก ก็จะใช้อำนาจผูกขาดนั้นให้เป็นประโยชน์ ไม่ว่าอำนาจผูกขาดนั้นจะมีมากน้อยเพียงใด การ

¹ สาระสำคัญของงานวิเคราะห์เรื่องนี้ โปรดอ่าน Corden [1974 : 158-200] และ Tolley, Thomas and Wong (1982 : 173-176)

เก็บภาษีข้าออกในอัตราอุดมภาพจะช่วยให้ประเทศผู้ส่งออกดังกล่าววนได้รับสวัสดิการสูงสุด ก็ต่อเมื่อต้นทุนส่วนเปลี่ยนแปลงของเอกชน (MPC_x) และเส้นต้นทุนส่วนเปลี่ยนแปลงของสังคมอันเกิดจากการส่งข้าวออก (MSC_x) นั้นก็คือ $S_x = MPC_x = MSC_x$ ก็ต่อเมื่อต้นทุนเอกชน ($private cost$) กับต้นทุนของสังคม ($social cost$)

ข้อสรุปข้างต้นนี้อาจพิเคราะห์ได้จากรูปที่ ๑ ซึ่งกำหนดให้เส้น S_x เป็นเส้นอุปทานสินค้าออก (ซึ่งในการณ์นี้ขอสมมติว่าเป็นข้าวจากประเทศไทย) เส้น D_x เป็นเส้นอุปสงค์ในการเสนอขายข้าวไทยในตลาดโลก ซึ่งก็คือ เส้นรายรับเฉลี่ยจากการส่งข้าวออกของไทย ($average revenue = AR_x$) นั้นเอง ส่วนเส้น MR_x เป็นเส้นรายรับส่วนเปลี่ยนแปลง ($marginal revenue$) จากการส่งข้าวออกของไทย การวิเคราะห์ในรูปที่ ๑ มีข้อสมมติสำคัญอยู่ ๖ ประการกล่าวคือ

ข้อสมมติที่ ๑ ไทยมีอำนาจผูกขาดในการเสนอขายข้าวในตลาดโลกอยู่เบื้องต้น ซึ่งมันย่อมส่งผลให้ความต้องการของอุปสงค์ในการเสนอขายข้าวไทยในตลาดโลกมีค่าต่ำกว่าของไทย และเส้นอุปสงค์ดังกล่าววนมีค่าความชัน ($slope$) น้อยกว่าศูนย์

ข้อสมมติที่สอง เส้นอุปทานข้าวส่งออกเป็นเส้นเดียวกับเส้นต้นทุนส่วนเปลี่ยนแปลงของเอกชน ($marginal private cost = MPC_x$) และเส้นต้นทุนส่วนเปลี่ยนแปลงของสังคมอันเกิดจากการส่งข้าวออก ($marginal social cost = MSC_x$) นั้นก็คือ $S_x = MPC_x = MSC_x$ ก็ต่อเมื่อต้นทุนเอกชน ($private cost$) กับต้นทุนของสังคม ($social cost$)

ข้อสมมติที่สาม เส้นรายรับส่วนเปลี่ยนแปลงของการส่งข้าวออก (MR_x) เป็นเส้นเดียวกับเส้นรายรับส่วนเปลี่ยนแปลงของสังคม ($marginal social revenue = MSR_x$) นั้นก็คือ $MR_x = MSR_x$ ก็ต่อเมื่อต้นทุนส่วนเปลี่ยนแปลงของสังคม ($private benefit$) กับผลประโยชน์ของสังคม ($social benefit$)

ข้อสมมติที่สี่ กิจกรรมทางเศรษฐกิจภายในประเทศล้วนแล้วแต่มีการแข่งขันอย่างสมบูรณ์ (*perfect competition*) ข้อสมมตินี้ครอบคลุมถึงการเพาะปลูกข้าว การค้าข้าว เปเลือกและข้าวสาร และการส่งข้าวออกไปขายต่างประเทศ ด้วยเหตุดังนั้น เมื่อต้องการหาประโยชน์จากอำนาจผูกขาดที่มีอยู่ในตลาดโลก

² บทวิเคราะห์โดยละเอียดในประเทินนี้ ดู Johnson (1965), Greenaway (1981) และ Sandmo (1976)

รัฐบาลจึงต้องเข้ามแทรกแซงด้วยการเก็บภาษีอาออก

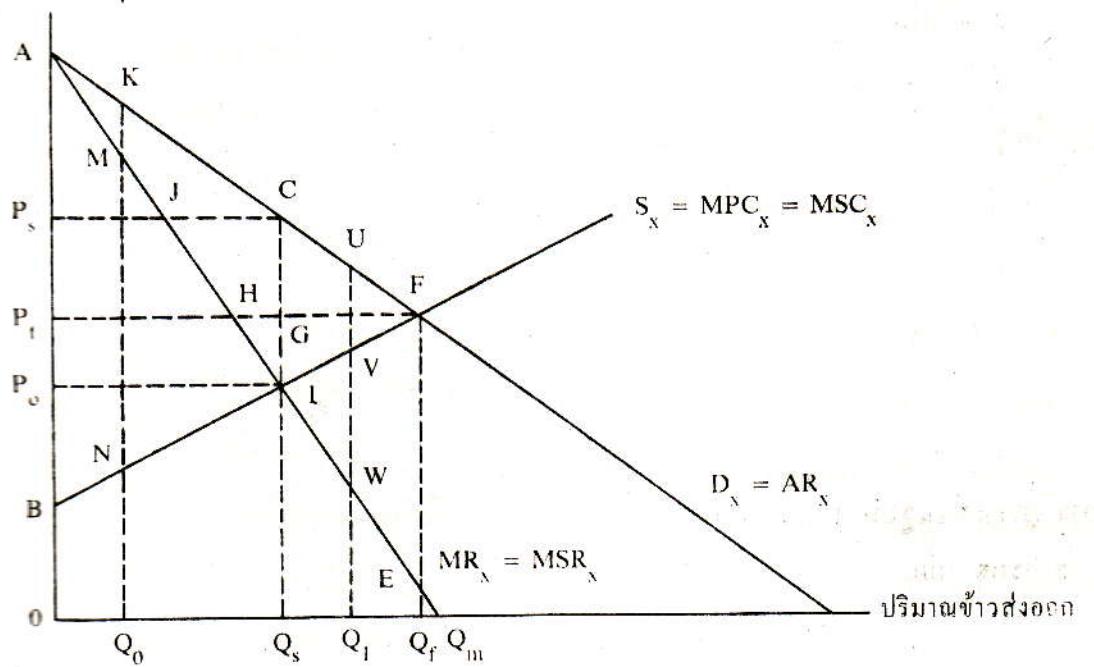
ข้อสมมติที่ห้า อุปสงค์ในการเสนอซื้อข้าวไทยในตลาดโลกคงที่ และรัฐบาลต่างประเทศไม่ได้ดำเนินการตอบโต้มาตรการการจัดเก็บภาษีอาออกของรัฐบาลไทย

ข้อสมมติที่หก รายได้จากการจัดเก็บภาษี

อาออก จะถูกนำไปใช้จ่ายซื้อสินค้าที่สามารถนำเข้าได้ (importables) โดยไม่ก่อผลกระทบต่ออุปสงค์ภายในประเทศที่มีต่อสินค้าที่สามารถส่งออกได้ (exportables)

รูปที่ 1

รายรับและต้นทุน

หากประเทศไทยส่งออก (ซึ่งในกรณีนี้ ก็คือไทย) มีค่าตอบแทนการค้าเสรี ปริมาณข้าวที่ส่งออกจะถูกกำหนดโดยอุปสงค์และอุปทานในตลาดโลก นั่นก็คือ $D_x = S_x$ จุดดุลยภาพจะอยู่ที่จุด F ปริมาณข้าวส่งออกจะเท่ากับ OQ_f ราคาข้าวส่งออกเท่ากับ OP_f และจุดดุลยภาพ

ดังกล่าว นั่น ต้นทุนส่วนเปลี่ยนแปลงของการส่งออกเท่ากับ $Q_f F$ ในขณะที่รายรับส่วนเปลี่ยนแปลงเท่ากับ $Q_f E$ ดังนั้น ต้นทุนส่วนเปลี่ยนแปลงของการส่งออกจึงสูงกว่ารายรับส่วนเปลี่ยนแปลงถึง EF แสดงให้เห็นว่า นโยบายการค้าเสรีจะทำให้มีการส่งออกมากเกินกว่าระดับอุตสาหกรรม

คงได้กล่าวแล้วว่า ปริมาณส่งออกระดับอุดมภาพ (optimal export) จะต้องเป็นปริมาณที่พอดีทำให้ต้นทุนส่วนเปลี่ยนแปลงของสังคมอันเกิดจากการส่งออก (MSC_x) เท่ากับรายรับส่วนเปลี่ยนแปลง (MSR_x) พอดี ปริมาณดังกล่าววนค่ารูปที่ 1 ก็คือ OQ_s นั้นเอง

คำานวณฐานมีอยู่ว่า ทำอย่างไรปริมาณข้าวส่งออกจะลดจาก OQ_f เหลือเพียง OQ_s อันเป็นปริมาณส่งออกระดับอุดมภาพ คำานวณก็คือ รัฐบาลจะต้องจัดเก็บภาษีข้าวออกจากข้าวส่งออกเมตริกตันละ CI บาท หรือในอัตรา $(\frac{CI}{CQ_s})\%$ ของราคاخ้าวส่งออก

แต่คำานวณต่อไปก็มีอยู่ว่า ปริมาณข้าวส่งออก OQ_s ทำให้ประเทศผู้ส่งออกมีสวัสดิการดีกว่าการส่งออกปริมาณ OQ_f จริงและหากพิสูจน์ความข้อนี้อาจพิจารณาได้ดังนี้ คือ

(1) ในกรณีที่รัฐบาลยึดถือนโยบายการค้าเสรี ซึ่งปริมาณส่งออกเท่ากับ OQ_f นั้น ส่วนเกินของผู้ผลิต (producer's surplus) ซึ่งคือกำไรพื้นค่าส่งออกนั้น มีมูลค่าเท่ากับพื้นที่

ΔBFP_f ส่วนเกินของผู้ผลิตดังกล่าววนนี้ย่อมถือเป็นสวัสดิการของสังคมด้วย

(2) ในกรณีที่มีการจัดเก็บภาษีข้าวส่งออกตันละ CI บาท ซึ่งทำให้ปริมาณส่งออกลดลงเหลือ OQ_s นั้น ส่วนเกินของผู้ผลิตจะลดลงเหลือพื้นที่ ΔBIP_o แต่ขณะเดียวกัน รัฐบาลก็มีรายได้จากการเก็บภาษีข้าวรวมทั้งสั้นเท่ากับพื้นที่ $\square P_o P_s CI$ ดังนั้น สังคมจึงได้รับสวัสดิการจากการส่งข้าวออกไปขายต่างประเทศรวมทั้งสั้นเท่ากับพื้นที่

$$\square BICP_s [= \Delta BIP_o + \square P_o P_s CI]$$

เราจะเห็นได้ว่า การเก็บภาษีข้าวส่งออกตันละ CI บาท จะทำให้สวัสดิการของสังคมเพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับกรณีการยึดถือนโยบายการค้าเสรี ก็ต่อเมื่อเงื่อนไขต่อไปนี้เป็นจริง

$$\square BICP_s > \Delta BFP_f$$

$$\text{หรือ } \square P_f P_s CG > \Delta FGI$$

อย่างไรก็ตาม เราสามารถพิสูจน์ให้เห็นได้ว่า การเก็บภาษีข้าวส่งออกในอัตราเมตริกตันละ CI บาท หรือในอัตรา $(\frac{CI}{CQ_s})\%$ ของราคางานส่งออก จะทำให้สวัสดิการของสังคมเพิ่มขึ้นเท่ากับพื้นที่ ΔEFI กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ³

³ ณ ปริมาณข้าวส่งออก OQ_s รายได้จากการส่งข้าวออก (TR_f) ก็คือ ราคากลุ่มทั้งประมวล

ตันละ

$$TR_f = OP_s (OQ_s) \\ = \square OP_s CQ_s \quad (1)$$

แต่ขณะเดียวกัน เราสามารถคำนวณรายได้รวมจากพื้นที่ภาษีที่เส้น MR_x ให้

$$TR_f = \square OAIQ_s \quad (2)$$

$\square P_f P_s CG - \Delta FGI = \Delta EFI$
 ในที่นี้ $\square P_f P_s CG$ เป็นผลประโยชน์ชั่งเกิด⁴ จากการที่政府แห่งการค้าดีขึ้น (terms of trade gain) อันเป็นผลจากการเก็บภาษีข้าวส่งออก ส่วน FGI เป็นต้นทุนของการปักนื้อง (cost of protection) ทั้งนี้ เพราะเหตุว่า การเก็บภาษีข้าวส่งออกในกรณีนี้ทำให้การเพาะปลูกข้าวภายในประเทศลดลง ซึ่งผลอย่างทำให้ส่วนเกินของผู้ผลิต (producer's surplus) ลดลงด้วย⁴

เราสามารถพิสูจน์ให้เห็นว่า การเก็บภาษีข้าวส่งออกในอัตราเมตริกตันละ CI บาท หรือในอัตรา ($\frac{CI}{CQ_s}$)% ของราคาไม่เพียงแต่จะทำให้สวัสดิการของสังคมมีมากกว่าการดำเนินนโยบายการค้าเสรีเท่านั้น หากว่าสวัสดิการสังคมยังมีมากกว่าการจัดเก็บภาษีข้าวส่งออกในอัตราอื่น

ยกเว้น (1) เท่ากับ (2) เนื่องจากเป็นรายได้รวมจากการส่งข้าวออกปริมาณเท่ากัน

$$\therefore \Delta AP_s J = \Delta CIJ \quad \text{--- (3)}$$

เราสามารถพิสูจน์ว่ากับการเทียบกันว่า

$$\begin{aligned} \Delta AHP_f &= \Delta EPH \\ \Delta AP_s J + \square P_f P_s JH &= \Delta EFI + \Delta FHI \\ \Delta CIJ + \square P_f P_s JH &= \Delta EFI + \Delta FHI \quad [\because \Delta CIJ = \Delta AP_s J] \\ [\square CGHJ + \Delta GHI] + \square P_f P_s JH &= \Delta EFI + \Delta FHI \\ \square P_f P_s CG - [\Delta FHI - \Delta GHI] &= \Delta EFI \\ \square P_f P_s CG - \Delta FGI &= \Delta EFI \end{aligned}$$

ดังนั้น การเก็บภาษีข้าวออกจำนวน CI บาท จะทำให้สวัสดิการของสังคมสูงกว่าการเพิ่รับรายได้อีกหลายครั้งกว่าเดิม

⁴ การวิเคราะห์ข้างต้นนี้มีข้อสมมติว่า การเก็บภาษีข้าวส่งออกจะไม่มีผลกระทบต่อปริมาณข้าวที่นำไปออกภายในประเทศ

อีกด้วย หากเรา ด้วยระที่ $MN = EF$ ซึ่งทำให้พื้นที่ $\Delta MNJ = \Delta EFI$ เราจะเห็นได้ว่า

(1) การเก็บภาษีข้าวส่งออกในอัตราเมตริกตันละ UV บาท หรือในอัตรา ($\frac{UV}{UQ_1}$)% ของราคax้าวส่งออก จะทำให้ปริมาณข้าวส่งออกลดลงเหลือ OQ_1 ตัน และสวัสดิการของสังคมเพิ่มขึ้นเท่ากับพื้นที่ $\square EFVW$ สวัสดิการของสังคมที่เพิ่มขึ้นนี้ น้อยกว่า ΔEFI แสดงว่า การเก็บภาษีข้าวส่งออกในอัตรา UV บาทต่อเมตริกตัน ทำให้สวัสดิการของสังคมเพิ่มขึ้นน้อยกว่าการเก็บภาษีข้าวส่งออกในอัตราเมตริกตันละ CI บาท

(2) การเก็บภาษีข้าวส่งออกในอัตราเมตริกตันละ KN บาท หรือในอัตรา ($\frac{KN}{KQ_0}$)% ของราคax้าวส่งออก จะทำให้ปริมาณข้าวส่งออก

การเก็บภาษีข้าวส่งออกจะไม่มีผลกระทบต่อปริมาณข้าวที่นำไปออกภายในประเทศ

ลดลงเหลือ OQ_0 ต้น และสังคมจะมีสวัสดิการเท่ากับกรณีการดำเนินนโยบายการค้าเสรี (ซึ่งปริมาณข้าวส่งออกเท่ากับ OQ_f) ทั้งนี้ เพราะเหตุว่า การลดปริมาณข้าวส่งออก จาก OQ_f เหลือเพียง OQ_s จะทำให้สวัสดิการของสังคมเพิ่มขึ้นเท่ากับพื้นที่ ΔEPI แต่การลดปริมาณข้าวส่งออกจาก OQ_f เหลือเพียง OQ_0 จะทำให้สวัสดิการของสังคมลดลงเท่ากับพื้นที่ ΔMNI โดยที่ $\Delta MNI = \Delta EPI$ ดังนั้น สวัสดิการของสังคมเมื่อมีการส่งข้าวออกปริมาณ OQ_0 จึงเท่ากับเมื่อมีการส่งออกปริมาณ OQ_f อนึ่ง โปรดสังเกตด้วยว่า เมื่อปริมาณส่งออกต่ำกว่า OQ_s รายรับส่วนเปลี่ยนแปลง (MSR_x) จะมีค่ามากกว่าต้นทุนส่วนเปลี่ยนแปลงของการส่งข้าวออก (MSC_x) เนื่องจากเส้น MR_x อยู่เหนือเส้น S_x ในสภาวะการณ์เดิมก่อนหน้านี้ การเพิ่มปริมาณการส่งออกย่อมทำให้สวัสดิการของสังคมเพิ่มขึ้น เราจะเห็นได้ว่า ครบเท่าที่อัตราภาษีข้าวส่งออกต่ำกว่า เมตริกตันละ KN บาท หรือต่ำกว่าอัตรา $(\frac{KN}{KQ_0})\%$ ของราคax้าวส่งออก การเก็บภาษีข้าวส่งออกจะก่อให้เกิดสวัสดิการแก่สังคมมากกว่าการดำเนินนโยบายการค้าเสรี และสวัสดิการของสังคมจะมีมากที่สุดเมื่ออัตราภาษีข้าวส่งออกเท่ากับ $(\frac{CI}{CQ_s})\%$ ของราคax้าวส่งออก หรือเท่ากับเมตริกตันละ CI บาท แต่

สวัสดิการของสังคมจะไม่แตกต่างกันระหว่างการดำเนินนโยบายการค้าเสรี กับการเก็บภาษีข้าวส่งออกในอัตราเมตริกตันละ KN บาท อย่างไรก็ตาม หากรัฐบาลจัดเก็บภาษีข้าวส่งออกในอัตราสูงกว่าเมตริกตันละ KN บาท หรือสูงกว่า $(\frac{KN}{KQ_0})\%$ ของราคax้าวส่งออก สวัสดิการของสังคมจะน้อยกว่าการดำเนินนโยบายการค้าเสรี นัยสำคัญของการวิเคราะห์ข้างต้นนี้ ก็คือ หากเราไม่ทราบว่า อัตราภาษีข้าวส่งออกจะดับอุดมภาพอยู่ในระดับใด การใช้ภาษีข้าวออกเป็นเครื่องมือในการก่อให้เกิดสวัสดิการแก่สังคมจากอำนาจผูกขาดที่มีอยู่ในตลาดการค้าระหว่างประเทศตนนั้น ย่อมเป็นไปได้เสมอที่จะก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี ดังเช่นการเก็บภาษีข้าวส่งออกในอัตราสูงกว่าเมตริกตันละ KN บาท เป็นอาทิ

ในการจัดเก็บภาษีข้าวส่งออกในอัตราเมตริกตันละ CI บาท หรือในอัตรา $(\frac{CI}{CQ_s})\%$ ของราคax้าวส่งออก ผลที่เกิดขึ้นเมื่อเทียบกับการดำเนินนโยบายการค้าเสรี ก็คือ ดุลยภาพของตลาดข้าวส่งออกจะเปลี่ยนจากจุด P มาเป็นจุด C ราคax้าวส่งออกเพิ่มขึ้นจากเมตริกตันละ OP_f บาทเป็น OP_s บาท ส่วนปริมาณข้าวส่งออกจะลดลงจาก OQ_f เมตริกตัน เหลือเพียง OQ_s เมตริกตัน ในกรณีตามรูปที่ 1 นี้ รัฐบาลจัดเก็บภาษีข้าวส่งออกได้ทั้งสิ้น $P_o P_s CI$ บาท

ในจำนวนนั้นตกเป็นภาระของผู้บริโภคในต่างประเทศ $P_f P_s CG$ บาท และตกเป็นภาระของตนที่เศรษฐกิจภายในประเทศ $P_o P_f GI$ บาท หากตลาดข้าวภายในประเทศ นับตั้งแต่ระดับการส่งออกไปจนถึงการค้าข้าวเปลือก ณ ระดับใบเรื่อง มีการแข่งขันอย่างสมบูรณ์ (perfect competition) หรือใกล้เคียงกัน ภาระภาษีข้าวจะถูกส่วนที่ตกเป็นภาระของตนที่เศรษฐกิจภายในประเทศจำนวน $P_o P_f GI$ บาทนี้ ก็จะถูกแบ่งไปตกแก่ชาวนาในที่สุด ขอให้สังเกตว่า การเก็บภาษีข้าวส่งออกในอัตราเมตริกตันละ CI บาท หรือในอัตรา ($\frac{CI}{CQ_s}$) % ของราคาน้ำส่งออก จะนำไปใช้สวัสดิการสังคมมีมากกว่าการดำเนินนโยบายการค้าเสรีเท่ากับ □ $P_f P_s CG - \Delta FGI = \Delta EFI$ แสดงให้เห็นว่า สวัสดิการของสังคมส่วนที่เพิ่มขึ้นนี้มีค่าใกล้เคียงกับภาระภาษีข้าวส่งออกที่ตกแก่ผู้บริโภคในต่างประเทศ แม้โดยรัฐที่ได้จากการเก็บภาษีข้าวส่งออกจะมีมากร้อยเที่ยงๆ ด้วย ขึ้นอยู่กับสภาพการผลิต และการบริโภคข้าวภายในประเทศเป็นสำคัญ ลักษณะและค่าน้ำหนักของเส้นอุปทานข้าวส่งออก (LQ_s) จะสะท้อนถึงสภาพการผลิตและการบริโภคข้าวภายในประเทศดังกล่าว หากอุปทานข้าวส่งออกไม่มีความยืดหยุ่นต่อราคาขาย การเก็บภาษีข้าวส่งออกจะไม่มีผลกระทบต่อปริมาณข้าวส่งออกและราคาข้าวส่งออก ภาระภาษีข้าว

ส่งออกทั้งมวลย่อมตกแก่ตนที่เศรษฐกิจภายในประเทศ โดยที่ผู้บริโภคในต่างประเทศมิต้องรับภาระแม้แต่น้อย ในกรณีเช่นนี้ การเก็บภาษีข้าวส่งออกย่อมไม่ก่อประโยชน์ด้านเทอมแห่งการค้าเลย อย่างไรก็ตาม ในกรณีสุดต่ำ อีกด้านหนึ่ง หากความยืดหยุ่นต่อราคากลางอุปทานข้าวส่งออกมีค่าเท่ากับสองไขย ภาระภาษีข้าวส่งออกทั้งหมดจะตกแก่ผู้บริโภคในต่างประเทศ โดยที่ตนที่เศรษฐกิจภายในประเทศ มิต้องรับภาระแม้แต่น้อย การจัดเก็บภาษีข้าวส่งออกในอัตราอุตสาหกรรมจะทำให้สวัสดิการของสังคมเพิ่มขึ้นเท่ากับจำนวนภาษีข้าวส่งออกที่รัฐบาลจัดเก็บได้ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ พื้นที่ ΔFGI ในรูปที่ 1 จะไม่มี

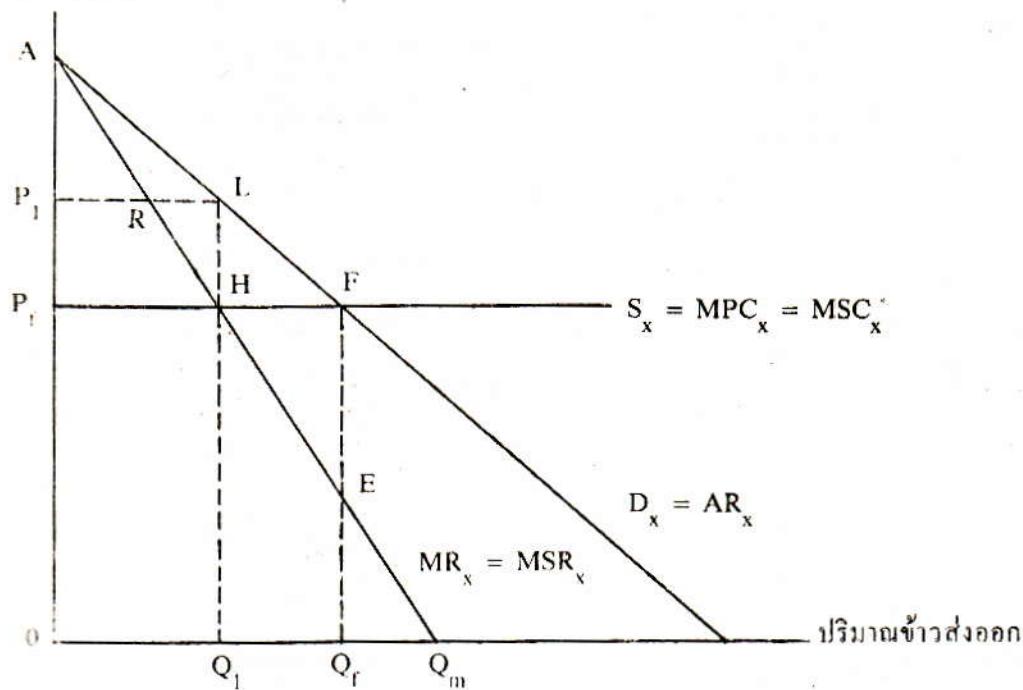
ขอให้พิจารณาการวิเคราะห์รูปที่ 2 หากการค้าระหว่างประเทศเป็นไปอย่างเสรีปริมาณข้าวส่งออกจะเท่ากับ OQ_f แต่ถ้าหากรัฐบาลจัดเก็บภาษีข้าวส่งออกในอัตราที่พอดีทำให้รายรับส่วนเปลี่ยนแปลงเท่ากับต้นทุนส่วนเปลี่ยนแปลงของการผลิตข้าว นั่นก็คือ การเก็บภาษีข้าวส่งออกในอัตราเมตริกตันละ CH บาท หรือในอัตรา ($\frac{CH}{LQ}$) % ของราคاخ้าวส่งออก ปริมาณข้าวส่งออกจะลดลงเหลือ OQ_1 สวัสดิการของสังคมจะเพิ่มขึ้นเท่ากับพื้นที่ □ $P_f P_s HL$ ซึ่งก็คือรายได้จากการจัดเก็บภาษีข้าวส่งออก ขอให้สังเกตว่า ในกรณีนี้ ภาระภาษี

ข้าวส่งออกหันหมดตกแก่ผู้บริโภคในต่างประเทศ โดยที่หน่วยเศรษฐกิจภายในประเทศมีต้องรับภาระแม้แต่น้อย นอกจานนี้ยังมีข้อน่าสังเกตอีกคือว่า พื้นที่ $\square P_1 P_f HL$ มีค่าเท่ากับ

พื้นที่ $\triangle EFH$ และให้เห็นว่า ประเทศผู้ส่งออกสามารถเก็บเกี่ยวประโยชน์ด้านเทอมแห่งการค้าจากการจัดเก็บภาษีข้าวออกได้อย่างเต็มที่⁵

รูปที่ 2

ตารางรับแลกเดือนทุน

⁵ เมื่อปริมาณข้าวส่งออกเท่ากับ OQ_f รายได้รวมจากการส่งข้าวออกมีมูลค่าเท่ากับนี้

$$\begin{aligned} TR_f &= OP_f(OQ_f) \\ &= \square OP_f Q_f \end{aligned} \quad (1)$$

รายได้รวมจากการส่งข้าวออก อาจคำนวณจากพื้นที่ภายใต้เส้น MR_x

$$TR_f = \square OA EQ_f \quad (2)$$

$$(1) = (2); \therefore \triangle AHP_f = \triangle EFH$$

เราสามารถพิสูจน์โดยวิธีการเดียวกันว่า $\triangle ARP_1 = \triangle HLR$

$$\therefore \triangle AHP_f = \square P_1 P_f HL$$

$$\text{และ } \triangle EFH = \square P_1 P_f HL$$

คั้นนี้ จะเห็นได้ว่า การเก็บภาษีข้าวส่งออก ในอัตราอุตมภูมิจะก่อผลกระทบต่อสวัสดิการของสังคมอย่างไร และมีผลกระทบต่oprimaตัวข้าวส่งออก ตลอดจนราคาน้ำส่งออกและราคาน้ำภัยในประเทศมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับลักษณะและตำแหน่งของเส้นอุปทานข้าวส่งออก โดยที่อุปทานข้าวส่งออกถูกกำหนดโดยสภาพการผลิตและการบริโภคภัยในประเทศอีกด้วย

2.2 อัตราภาษีข้าวส่งออกระดับอุตมภูมิ

เราได้ชี้ให้เห็นว่า การเก็บภาษีข้าวส่งออกในอัตราที่พอดีทำให้ต้นทุนส่วนเปลี่ยนแปลงเท่ากับรายรับส่วนเปลี่ยนแปลงของการส่งข้าวออก จะทำให้สังคมมีสวัสดิการสูงสุด บัญชาที่เราจะพิจารณาต่อไป ก็คือ เราจะคำนวณอัตราภาษีข้าวส่งออกระดับอุตมภูมิให้อย่างไร เราทราบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราภาษีข้าวออก (t_x) ราคาน้ำส่งออกก่อนหักภาษี (P_x) และราคาน้ำสุทธิของข้าวส่งออกหลังหักภาษี (P_n) เป็นไปตามสมการต่อไปนี้

$$P_n = (1 - t_x) P_x \quad (1)$$

และเราทราบอีกด้วยว่า ความสัมพันธ์ระหว่างรายรับส่วนเปลี่ยนแปลง (MR_x) กับราคาน้ำหรือรายรับข้าวเฉลี่ยจากการส่งข้าวออก (P_x) เป็นไปตามสมการดังต่อไปนี้

$$MR_x = P_x \left[1 + \frac{1}{\varepsilon_x} \right] \quad (2)$$

$$\text{หรือ } P_x = \frac{MR_x}{1 + \frac{1}{\varepsilon_x}} \quad (3)$$

ในที่นี้ ε_x = ความยืดหยุ่นต่อราคากลางของอุปสงค์ในการเสนอซื้อข้าวไทยในตลาดโลก เมื่อเราแทนค่า P_x จากสมการที่ (3) ในสมการที่ (1) เราจะได้

$$t_x = 1 - \frac{P_n \left[1 + \frac{1}{\varepsilon_x} \right]}{MR_x} \quad (4)$$

จากกฎข้อที่ 1 เราจะเห็นได้ว่า ณ ปริมาณข้าวส่งออกระดับอุตมภูมิ (OQ_s^*) ราคาน้ำสุทธิ(หลังหักภาษี) ของข้าวส่งออกเท่ากับ OP_o และรายรับส่วนเปลี่ยนแปลงของข้าวส่งออกปริมาณเดียวกันเท่ากับ $Q_s I$ โดยที่ $OP_o = Q_s I$ นั้นก็คือ $P_n^* = MR_x^*$ ดังนั้น จากสมการที่ (4) อัตราภาษีข้าวส่งออกระดับอุตมภูมิ (t_x^*) มีค่าดังนี้

$$t_x^* = -\frac{1}{\varepsilon_x} \quad (5)$$

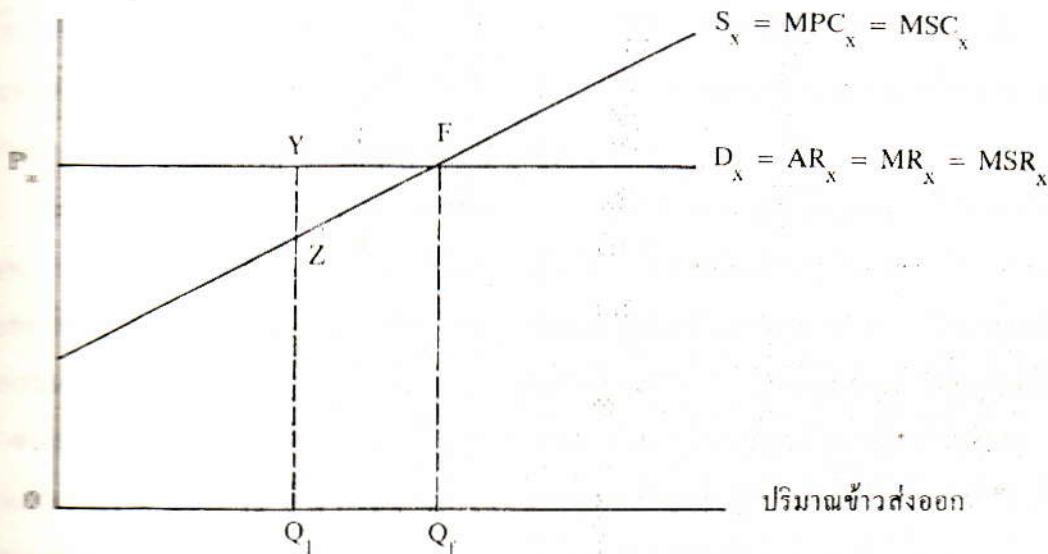
จากสูตรการคำนวณอัตราภาษีข้าอกกระดับอุดมภาพตามสมการที่ (๕) เราจะพบนัยสำคัญเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีข้าอกออกอย่างน้อย ๓ ประการ กล่าวคือ

ประการแรก ในตลาดการค้าระหว่างประเทศที่มีการแข่งขันอย่างสมบูรณ์ (perfect competition) ซึ่งผู้ผลิตแต่ละรายเป็นเพียงผู้ขายรับราคาอันกำหนดโดยกลไกของตลาดโลก (price taker) ความยืดหยุ่นต่อราคาของอุปสงค์ในการเสนอซื้อสินค้าอื่นของแต่ละประเทศจะมีตัวบ่งบอกสูงใหญ่ (infinity) ในกรณีดังกล่าว นี่ คือ ราภัยข้าอกกระดับอุดมภาพจะมีค่าเท่ากับศูนย์ ซึ่งมินัยสำคัญว่า หากประเทศผู้ส่งออกไม่มีอิทธิพลใดๆ ในตลาดการค้าระหว่างประเทศสำหรับสินค้าประเภทหนึ่งประเทศใด

รัฐบาลก็ไม่ควรจัดเก็บภาษีข้าอกจากการค้าสินค้าอื่นประเภทนี้เลย เพราะจะก่อให้เกิดสวัสดิการแก่สังคมน้อยกว่าการดำเนินนโยบายการค้าเสรี หากตลาดข้าวระหว่างประเทศมีการแข่งขันอย่างสมบูรณ์ เสน้อุปสงค์ในการเสนอซื้อข้าวไทยในตลาดโลกจะเป็นเส้นตรงขนานกับแกนนอน ณ ระดับราคาซึ่งกำหนดโดยกลไกในตลาดโลก (P_w) ในกรณีดังกล่าวนี้ เสน้อุปสงค์จะเป็นเส้นเดียวกับเส้นรายรับส่วนเปลี่ยนแปลง (MR_x) ด้วย การดำเนินนโยบายการค้าเสรีจะทำให้สังคมได้รับสวัสดิการสูงสุด ทั้งนี้ เพราะเหตุว่า ปริมาณข้าวส่งออกภายใต้นโยบายการค้าเสรี (OQ_f) จะพอดีทำให้ต้นทุนส่วนเปลี่ยนแปลงเท่ากับรายรับส่วนเปลี่ยนแปลงของการส่งข้าวออก ดังพิจารณาได้จากรูปที่ ๓ ในสภาพ

รูปที่ ๓

ผลกระทบด้านทุน

หากมีดังกล่าวแล้ว หากรัฐบาลยึดเก็บภาษีข้าวส่งออกในอัตราสูงมากเพียงใด สังคมจะยังสูญเสียสวัสดิการมากเพียงนั้น อาทิเช่น การเก็บภาษีข้าวส่งออกในอัตราเมตริกตันละ YZ บาท จะทำให้สูญเสียสวัสดิการของสังคมไปเท่ากับพื้นที่ ΔFYZ เป็นต้น

ประการที่สอง ตามข้อถกเถียงว่าด้วยอัตราภาษีข้าวอกรอบดับอุดมภาพ รัฐบาลควรจะหักภาษีข้าวออกจากสินค้าหรือบริการส่งออกที่จะเกิดขึ้นนี้เปรียบเท่ากับ ก็ต่อเมื่ออุปสงค์ของชาวต่างประเทศในการเสนอซื้อสินค้าออกประเทศนี้มีความยึดหยุ่นต่อราคาน้อยกว่าสองไชย ก็ต่อเมื่อยังคงนี้ก็คือ หากประเทศผู้ส่งออกมีอัตราภาษีต่อราคานิติหนึ่งชนิดใด ก็ควรจะได้ใช้อำนาจผูกขาดนั้นในการก่อให้เกิดสวัสดิการสูงสุดแก่สังคม ด้วยการจัดเก็บภาษีข้าวออกในอัตราอุดมภาพ อย่างไรก็ตาม เราจะเห็นได้จากการที่ (5) ว่า หากความยึดหยุ่นต่อราคากลางอุปสงค์ในการเสนอซื้อสินค้าออกของประเทศไทยที่เรากำลังศึกษาอยู่นี้มีค่าเท่ากับ — ๑ อัตราภาษีข้าวอกรอบดับอุดมภาพจะเท่ากับ ๗๐๘๔% และถ้าหากความยึดหยุ่นดังกล่าวมีค่าเพิ่มมากขึ้น (ไม่คิดเครื่องหมาย) อัตราภาษีข้าวออกจะต้องอุดมภาพจะมีค่ามากกว่า 100% ของภาษีที่ออก แต่ในทางปฏิบัตินั้น รัฐบาลยอมรับภาษีข้าวออกในอัตราเกินกว่า 100% ตามที่คาดการณ์ไว้ ฉะนั้นการส่งสินค้าออก

ดังกล่าวอย่ามไม่เกิดขึ้น เนื่องจากพ่อค้าส่งออกต้องประสบการขาดทุนจากการขายสินค้าออกนั้นเอง ดังนั้น หากความยึดหยุ่นดังกล่าวมีค่าน้อยกว่าหนึ่ง (ไม่คิดเครื่องหมาย) อัตราภาษีข้าวอกรอบดับอุดมภาพจะเท่ากับ 100% ของราคาส่งออกเป็นอย่างมาก [Corden, 1974 : 164-167]

ประการที่สาม สูตรในการคำนวณอัตราภาษีข้าวอกรอบดับอุดมภาพตามที่ปรากฏในสมการที่ (5) บ่งชี้ให้เห็นว่า อัตราภาษีข้าวออกรอบดับอุดมภาพถูกกำหนดโดยค่าความยึดหยุ่นต่อราคากลางอุปสงค์ชาวต่างประเทศในการเสนอซื้อสินค้าออกเพียงปัจจัยเดียว โดยที่อุปทานการส่งออกหาได้มีส่วนในการกำหนดอัตราภาษีดังกล่าวนี้ อย่างไรก็ตาม เราได้ชี้ให้เห็นแล้วว่า ปัจจัยทางด้านอุปทานการส่งออกมีอิทธิพลในการกำหนดผลกระทบของ การจัดเก็บภาษีข้าวออกที่มีต่อสวัสดิการของสังคม ปริมาณการส่งออกตลอดจนราคากลางและราคากายในประเทศไทยด้วย

เราสามารถพิสูจน์ให้เห็นด้วยวิธีการเดียวกันว่า ในกรณีของการจัดเก็บภาษีข้าวหากประเทศผู้นำเข้ามีอัตราผูกขาด (ไม่ว่าจะมากน้อยเพียงใด) ในการซื้อสินค้าประเภทหนึ่งประเภทใดในตลาดการค้าระหว่างประเทศ ก็อาจใช้ภาษีข้าวเป็นเครื่องมือในการก่อให้เกิดสวัสดิการสูงสุดแก่สังคม ทั้งนี้โดยการจัดเก็บ

ภาษีขาเข้าในอัตราอุตุนภาพ (optimum tariff) อัตราภาษีขาเข้าระดับอุตุนภาพ อาจคำนวณได้ ทางดังนี้ดังต่อไปนี้⁶

$$t^* = \frac{1}{\varepsilon_x - 1} \quad (6)$$

ในที่นี้ t^* = อัตราภาษีขาเข้าระดับอุตุนภาพ⁷

๒.๓ ภาษีขาออกกับรายได้จากการส่งออก

เนื้อหาของการเก็บภาษีขาออกตามทฤษฎีมีให้การประกอบประการ รัฐบาลอาจจัดเก็บภาษีขาออกเพื่อหารายได้มาใช้จ่าย หรืออาจใช้ภาษีขาออกเป็นเครื่องมือในการเพิ่มพูนสวัสดิภาพของประเทศ ประเด็นที่พึงแก่การพิจารณา ก็คือ การเก็บภาษีขาส่งออกในอัตราอุตุนภาพจะทำให้การขายและรัฐกิจมีรายได้สูงสุดจากการส่งออกตัวอย่างใน

ตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุดภาค เราทราบว่า ระบบเศรษฐิกิจจะมีรายได้สูงสุดจากการส่งข้าวออก ก็ต่อเมื่อรายรับส่วนเปลี่ยนแปลงจาก การส่งข้าวออก (MR_f) มีค่าเท่ากับศูนย์หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง $MR_f = 1$ เมื่อความยืดหยุ่นต่อราคาของอุปสงค์ในการเสนอขายข้าวไทยในตลาดโลก มีค่าเท่ากับ -1 จากรูปที่ ๑ และ ๒ เราจะเห็นได้ว่า ปริมาณข้าวส่งออกที่พอดีทำให้รายได้ในรูปเงินตราต่างประเทศจากการส่งข้าวออกมีค่าสูงสุด ก็คือ OQ_m การดำเนินนโยบายการค้าเสรีจะเกือบจะให้มีการส่งข้าวออกปริมาณ OQ_m ได้ แต่เป็นเพียงกรณีพิเศษเมื่อเส้นอุปทานข้าวส่งออก (S_x) บังเอญตัดกับเส้นอุปสงค์ (D_x) ณ ช่วงที่ความยืดหยุ่นต่อราคากลางอุปสงค์มีค่าเท่ากับ -1 การวิเคราะห์ข้างต้นนี้มีข้อสมมติว่า ประเทศญี่ปุ่น

⁶ บทพิธุรัตน์สุกรากำคำนวณยอดภาระกับอุตุนภาพ ถูกอพิเช่น Graaff [1957 : chapter 9], [1967 : 56-61], Corden [1974 : 195-200], Caves and Jones [1981 : 517-520]

⁷ Corden [1974 : 167-168] ได้ให้เห็นว่า ในแบบจำลองที่มีสินค้าเพียง 2 ชนิด (two-good model) แผนความยืดหยุ่นต่อราคากลางอุปทานการนำเข้า (price elasticity of import) ความต้องการซื้อของตัวเอง ε_x กับ ε_m จะเป็นกันนี้

$$\varepsilon_x = \varepsilon_m = 1$$

ดังนั้น แผนความยืดหยุ่นต่อภาระกับอุตุนภาพตามสมการที่ (5) จะกลายเป็น

$$t_x^* = \frac{1}{1 + \varepsilon_m} \quad (5.1)$$

ดังนั้น แผนความยืดหยุ่นต่อภาระกับอุตุนภาพตามสมการที่ (6) จะกลายเป็น

$$t_m^* = \frac{1}{\varepsilon_m} \quad (6.1)$$

⁸ ภาระที่ต้องรับผิดชอบน้อยกว่าเบ็นระบบ โปรดดู บีท์มันอัลวัณน์ [2522 : 411-418] ซึ่งพิสูจน์ว่า ตัว税率ขาออกที่ทำให้ระบบเศรษฐิกิจมีรายได้สูงสุดจากการส่งข้าวออกไม่จำเป็นท้องที่ต้องเป็นตัว税率ที่ต้องเรียกข้าวและรายได้สูงสุดจากการเก็บภาษีขาส่งออก

จะต้องอ้างว่าจดหมายไม่มากก็น้อยในตลาดข้าว
จะต้องเปรียบเทียบ แต่ถ้าหากตลาดข้าวระหว่าง
ประเทศมีการแข่งขันอย่างสมบูรณ์ ดังกรณี
ญี่ปุ่น ๓ เสน่ห์รายรับรวมจากการส่งข้าวออกจะ
ไม่มีความต้องการ รายได้จากการส่งข้าวออกจะมี
ผลกระทบต่อพิษอยู่ด้วย ข้ออยู่กับปริมาณการส่งออก
ของชาตินี้ หากปริมาณการส่งออกยังมี
ผลกระทบต่อไป รายได้จากการส่งข้าวออกจะยังมี
ผลกระทบต่อไป.

เมื่อเราทราบเห็นได้จากรูปที่ ๑ โดยชัดเจน
ว่า การซื้อกำรีข้าวส่งออกในอัตราอุดมภาพ จะ
ทำให้เรื่องการเงินต่างประเทศมีรายได้สูงสุดจากการส่ง
ข้าวออกตัวเดียว ก็ต่อเมื่อ

$$MSR_x = MSC_x = 0$$

หมายความว่า อัตราภาษีข้าวออกจะระดับอุดม
ภาพเท่านั้น อัตราภาษีที่พอดีทำให้ $MSC_x = MSR_x$
และเป็นประโยชน์ของการหารายได้สูงสุดจากการส่ง
ข้าวออก คือ $MSR_x = 0$ อย่างไรก็ตาม
เมื่อเราต้องหันส่วนเปลี่ยนแปลงของการส่ง-
ออก (MSC_x) ตามปกติมีค่ามากกว่าศูนย์
แล้วนั้น ในการอัปเกรด การเก็บภาษีข้าวส่งออก
ในอัตราอุดมภาพจะทำให้ระบบเศรษฐกิจไม่
สามารถมีรายได้สูงสุดจากการส่งข้าวออก

นอกจากนี้ การเก็บภาษีข้าวส่งออกใน
อัตราอุดมภาพในบางกรณีอาจทำให้รายได้จาก
การส่งข้าวออกมีน้อยกว่าที่ควรจะเป็น หาก

อุปสงค์เท่ากับอุปทาน ณ ระดับปริมาณส่งออก
 OQ_m ตามรูปที่ ๒ ซึ่งทำให้รายได้จากการส่งออก
ข้าวอยู่ในระดับสูงสุด การเก็บภาษีข้าวออกใน
กรณีนี้ ไม่ว่าจะเป็นอัตราอุดมภาพหรือไม่ ย่อม
ทำให้รายได้จากการส่งข้าวออกลดลง

อนึ่ง หากให้สังเกตด้วยว่า หากเบ้าหมาย
ของนโยบายเศรษฐกิจ คือ การแสวงหารายได้
ในรูปเงินตราต่างประเทศ เพื่อแก้ปัญหาดุล-
การค้าและดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ
เครื่องมือของการดำเนินนโยบายในบางกรณี
อาจมิใช่ภาษีข้าวส่งออก แต่อาจเป็นการให้เงิน^{อุดหนุน} อาทิเช่น เมื่อปริมาณข้าวส่งออกภาย^{ได้} โอนนโยบายการค้าเสรีน้อยกว่า OQ_m อันเป็น^{ปริมาณที่ให้รายได้สูงสุดจากการส่งออกดังกรณี}
รูปที่ ๑ รัฐบาลอาจต้องให้เงินอุดหนุนในรูป^{แบบต่างๆเพื่อให้ปริมาณส่งออกเพิ่มขึ้นจาก OQ_f}
เป็น OQ_m เป็นต้น นอกจากนี้ การที่ประเทศ
มีปัญหาการขาดดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ
ย่อมมีนัยสำคัญว่า มีปัญหาการขาดแคลนเงิน^{ตราต่างประเทศ} ในกรณีเช่นนี้ เสน่ห์รายรับ^{ส่วนเปลี่ยนแปลงจากการส่งออกข้าว} ซึ่งหาได้
จากการนำรายรับส่วนเปลี่ยนแปลงในรูปเงิน^{ตราต่างประเทศ}คูณด้วยอัตราแลกเปลี่ยนนั้น^{ย่อมไม่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงรายรับส่วน}
เปลี่ยนแปลงในแบ่งของสังคมโดยส่วนรวม ใน
กรณีนี้ อัตราแลกเปลี่ยนที่จะนำไปใช้ปรับรายรับ^{ส่วนเปลี่ยนแปลงให้อยู่ในรูปเงินตราสกุลท้อง}

ที่นิยมตั้งแต่เป็นอัตราแลกเปลี่ยนเงา (shadow exchange rate) ทั้งนี้เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงค่าใช้จ่ายในการรักษาธิริของเงินตราต่างประเทศที่หากขาดไป

อุตสาหกรรมอย่างไรบ้าง ทั้งนี้เราจะพิจารณาการเปลี่ยนแปลงข้อสมมติดังต่อไปนี้

(1) กรณีที่ต้นทุนเอกชนแตกต่างจากต้นทุนสังคม

(2) กรณีที่ประโยชน์ของสังคมมีมากกว่าประโยชน์ของเอกชน

(3) กรณีที่มีการผูกขาดภายในประเทศ

(4) กรณีที่มีการตอบโต้มาตรการภาษีข้าออกจากต่างประเทศ

(5) อัตราภาษีข้าออกระดับอุตสาหกรรมกับการใช้จ่ายของรัฐบาล

2.4 การเปลี่ยนแปลงข้อสมมติกับ

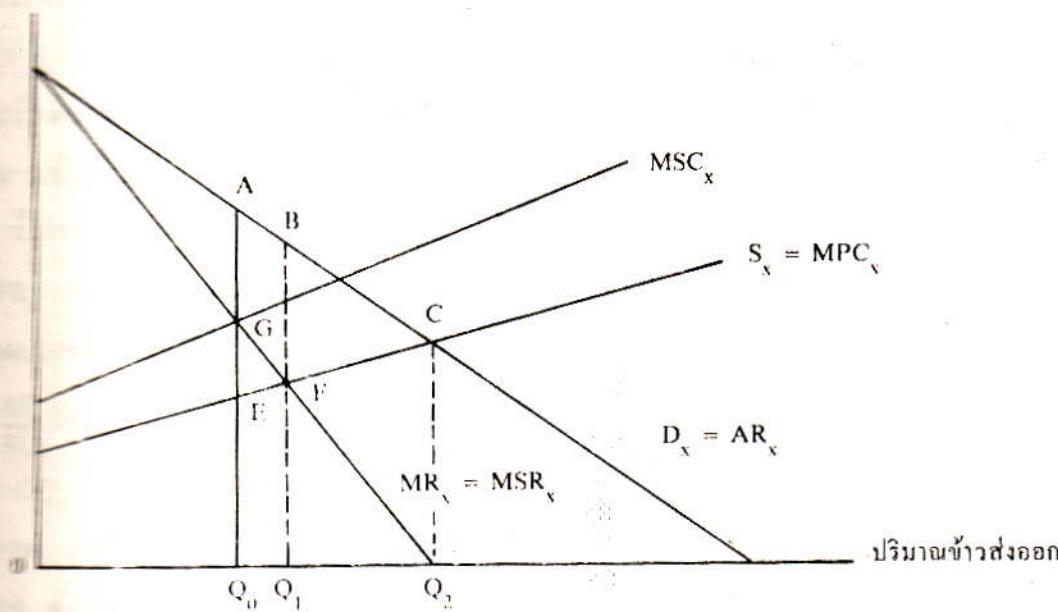
อัตราภาษีข้าออกระดับอุตสาหกรรม

จะให้เรากลับมาพิจารณาข้อสมมติในการวิเคราะห์ ซึ่งได้ແກ່ລົງໄວໃນຫຼັງຂອງ 2.1 และวิเคราะห์ว່າ หากข้อสมมติเหล่านี้เปลี่ยนแปลงໄວ້ จะເນື້ອກະທບບີຕ້ອງอัตราภาษีข้าออกระดับ

2.4.1 กรณีที่ต้นทุนเอกชนแตกต่างจากต้นทุนสังคม

รูปที่ 4

แผนภูมิอุปสงค์และอุปทาน

เราได้สมมติในหัวข้อ 2.1 ข้างต้นว่า เส้นอุปทานข้าวส่งออก (S_x) เป็นเส้นเดียวกับเส้นอุปทานส่วนเปลี่ยนแปลงของสังคมอันเกิดจากภาคอีโคโนมี (marginal social cost) กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ไม่มีความแตกต่างระหว่างต้นทุนเอกชน (private cost) กับต้นทุนของสังคม (social cost) อย่างไรก็ตาม หากข้อสมมตินี้ไม่ถูกต้อง รูตรการคำนวณอัตราภาษีข้าวออกจะต้องเปลี่ยนแปลงตามสมการที่ (5) ที่ไม่ถูกต้องด้วยสมการที่ 4 ซึ่งเรายังคง假定ว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างผลประโยชน์ของเกษตรกรกับผลประโยชน์ของสังคม กล่าวคือ $MSR_x = MSC_x$ แต่คราวนี้เราสมมติว่า ต้นทุนภาคอีโคโนมีมากกว่าต้นทุนเอกชน กล่าวคือ $MSC_x > S_x = MPC_x$ ในกรณีนี้ ปริมาณข้าวที่จะออกจะต้องลดลงตามภาระภาษีใหม่ที่ OQ_1 ซึ่งกำหนดโดยสมการ $S_x = MR_x$ ทั้งนี้เนื่องจาก S_x มิได้เป็นเส้นอุปทานของสังคมอย่างครบถ้วนนั่นเอง แต่เป็นเส้นอุปทานข้าวส่งออก ระดับอุตุมภาพจะเท่ากับ OQ_1 ซึ่งกำหนดโดยเงื่อนไข $MSC_x = MR_x = MPC_x$ ทำนองเดียวกัน อัตราภาษีข้าวออกจะต้องเพิ่มขึ้นในกรณีนี้ มิใช่ $(\frac{BF}{BQ_1})\%$ หากแต่ $(\frac{AE}{BQ_1})\%$ ของราคас่งออก ณ ปริมาณข้าว OQ_1 ผู้บริโภคยินดีจ่ายในราคាត้นละ OQ_1 บาท และผู้ส่งออกยินดีขายในราคាត้นละ OQ_1 บาท แต่เมื่อเพื่อให้ปริมาณข้าวส่งออกคงที่เป็น OQ_0 รัฐบาลจะต้องเก็บพรีเมียมข้าว

ต้นละ AE บาท เพื่อให้ราคาน้ำทึบที่พ่อค้าส่งออกได้รับเหลือเพียงต้นละ $O_x E$ บาท การเก็บพรีเมียมข้าวในอัตราต้นละ AG บาท ซึ่งทำให้ราคاخ้าวส่งออกที่พ่อค้าส่งออกได้รับเหลือเพียง $O_x G$ บาทต่อตันนั้น จะไม่สามารถทำให้ปริมาณข้าวส่งออกอยู่ในระดับอุตุมภาพได้ ปริมาณส่งออกจะมีมากกว่า OQ_1 เสียอีก ทั้งนี้ เพราะเหตุว่า เส้นอุปทานการส่งออกที่พ่อค้าส่งออกคำนึงถึงคือ เส้น MPC_x มิใช่เส้น MSC_x

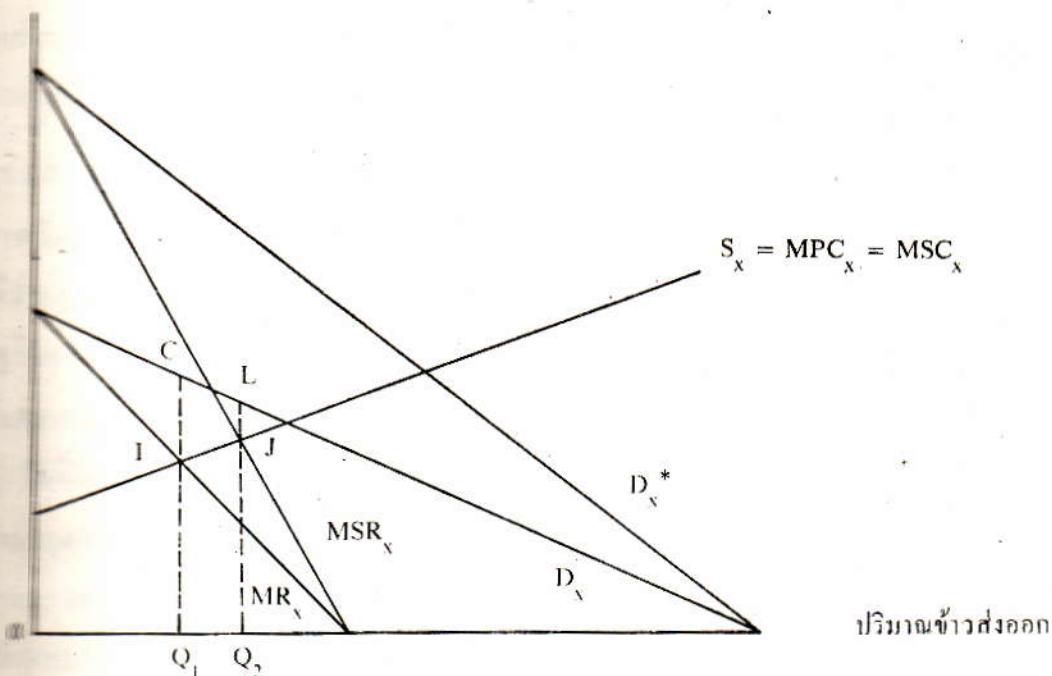
ดังนี้ เราจะเห็นได้ว่า หากต้นทุนของสังคมมีมากกว่าต้นทุนของเอกชน อัตราภาษีข้าวออกตามสมการที่ (5) จะมิใช้อัตราอุตุมภาพโดยจะมีค่าต่ำกว่าอัตราอุตุมภาพที่แท้จริง

2.4.2 กรณีที่ประโยชน์ของสังคมมีมากกว่าประโยชน์ของเอกชน

ในการวิเคราะห์ภาษีข้าวอกระดับอุตุมภาพในหัวข้อ 2.1 ข้างต้นนี้ ข้อสมมติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อนี้ คือ ไม่มีความแตกต่างระหว่างผลประโยชน์ของเอกชน (private benefit) กับผลประโยชน์ของสังคม (social benefit) กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ รายรับส่วนเปลี่ยนแปลงในการค้าข้าวของเอกชน (marginal private revenue) มิได้แตกต่างจากการรับส่วนเปลี่ยนแปลงในการค้าข้าวของสังคม (marginal social revenue) หากข้อสมมติดังกล่าวไม่เป็นจริง การคำนวณอัตราภาษีข้าวอกระดับอุตุมภาพตามสมการที่ (5) จะให้ผลไม่เที่ยงตรง ขอให้พิจารณาที่ 5

รูปที่ 5

ภาคอุตสาหกรรมอุตสาหกรรม

ภาคอุตสาหกรรมรูปที่ 5 ยังคงมีข้อสมมติ
ไม่ใช่การแยกต่างระห่ำว่าต้นทุนเอกชนกับ
ภายนอก กล่าวคือ $S_x = MPC_x = MSC_x$
และไม่ใช่การสมมติว่า รายรับส่วนเปลี่ยนแปลง
 (MSR_x) มีค่ามากกว่ารายรับส่วน
ของการออกชน (MR_x) กล่าวคือ
 $MSR_x > MR_x$ ดังนั้น เส้น D_x^* ซึ่งเป็นเส้น
ภาคอุตสาหกรรมอุตสาหกรรมจึงอยู่เหนือเส้น D_x
และ MSR_x อยู่เหนือเส้น MR_x ในกรณีนี้
จะต้องมีการลดอุตสาหกรรม มิใช่ OQ_1 ซึ่ง
เป็นกรณีเดียวที่ $S_x = MR_x$ หากแต่เป็น
 OQ_2 ซึ่งกำหนดโดยเงื่อนไข $S_x =$
 MSR_x และกับของเดียวกัน อัตราภาษีข้าวออก

ระดับอุตสาหกรรมในกรณีนี้ มิใช่ $(CI/Q_1) \%$ หาก
แต่เป็น $(LJ/LQ_2) \%$ ของราคานอก

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า หากมีความแตกต่าง
ระห่ำของผลประโยชน์ของเอกชนกับผลประโยชน์
ของสังคมก็ต้องมีความแตกต่างระห่ำ
ต้นทุนของเอกชนกับต้นทุนของสังคมก็ต้องมี
เราอาจใช้สูตรสมการที่ (5) ในการคำนวณอัตรา¹
ภาษีข้าวออกระดับอุตสาหกรรมได้ นัยสำคัญจากการ
วิเคราะห์ข้างต้นนี้ ก็คือ ในกรณีเหล่านี้ การนำ
แนวความคิดว่าด้วยภาษีข้าวออกระดับอุตสาหกรรม
มาใช้ในการคำนวณนโยบายเศรษฐกิจจะมีความ
ยุ่งยากในทางปฏิบัติอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง²
ในการประเมินความแตกต่างระหว่างประโยชน์

หากมีการสังคมกับประเทศโดยชั้นหรือต้นทุน ทางเอกสาร หากการประเมินดังกล่าวมีอาจทำให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางการค้าในประเทศในเรื่องนี้ย่อมเกิดขึ้นได้เป็นอันมาก

2.4.3 การทบทวนการผูกขาดภายในประเทศ

หากมีการทบทวนภาษีข้ออกระดับอุตสาหกรรม มีข้อความเดียวกับการหันนี้ว่า กิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ภายในประเทศจะต้องมีการผูกขาดอย่างสมบูรณ์ Corden [1974: 171-172] ได้เขียนเห็นว่า หากมีการผูกขาดในเศรษฐกิจครุภัณฑ์ อาทิ ราภัยข้ออกระดับอุตสาหกรรมที่มีการผูกขาดในธุรกิจการค้าไม่ใช่สิ่งออกเพียงรายเดียว ในกรณีนี้ รัฐบาลไม่มีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการทบทวนภาษีข้ออกระดับอุตสาหกรรมแต่ประการใด หากพ่อค้าส่งออก ซึ่งมีอำนาจตัดสินใจเดียว ต้องการกำไรสูงสุด (Profit maximization) ย่อมต้องส่งออกในราคาระดับที่ทำให้ต้นทุนส่วนเปลี่ยนแปลง ($MSC_x = MR_x$) ไม่ใช่ $MSC_x = MSR_x$ ในกรณีนี้ หากไม่มีความแตกต่างระหว่างต้นทุนของเอกชน ($MPC_x = MSC_x$) และไม่มีความแตกต่างระหว่างประเทศ ($MSR_x = MR_x$) ปริมาณการส่งออกที่ให้กำไรสูงสุด ย่อมเกือบถูกให้สวัสดิการสังคมมีค่าสูงสุดด้วยกล่าวคือ $MPC_x = MSC_x = MR_x = MSR_x$ ด้วยเหตุนี้เอง หากมีการผูกขาดอย่างสมบูรณ์ ในกิจการส่งออก รัฐบาลย่อมไม่มีความจำเป็นที่จะต้องแทรกแซงด้วยการเก็บภาษีข้ออกระดับอุตสาหกรรม เนื่องจากต่างระหว่างต้นทุนสังคมกับต้นทุนเอกชน และระหว่างประเทศอย่างสมบูรณ์ ความสามารถอนุมานจากข้อสรุปดังกล่าวนี้ได้ว่า หากกิจการส่งออกยังมีการผูกขาดมากเพียงใด อัตราภาษีข้ออกระดับอุตสาหกรรมยังมีค่าต่ำมากเพียงนั้น และสูตรคำนวณตามสมการที่ (5) มิอาจจัดอัตราภาษีข้ออกระดับอุตสาหกรรมต่ำกว่าอัตราที่กำหนดโดยสมการที่ (5)

= MR_x) ปริมาณการส่งออกที่ให้กำไรสูงสุด ย่อมเกือบถูกให้สวัสดิการสังคมมีค่าสูงสุดด้วยกล่าวคือ $MPC_x = MSC_x = MR_x = MSR_x$ ด้วยเหตุนี้เอง หากมีการผูกขาดอย่างสมบูรณ์ ในกิจการส่งออก รัฐบาลย่อมไม่มีความจำเป็นที่จะต้องแทรกแซงด้วยการเก็บภาษีข้ออกระดับอุตสาหกรรม เนื่องจากต่างระหว่างต้นทุนสังคมกับต้นทุนเอกชน และระหว่างประเทศอย่างสมบูรณ์ ความสามารถอนุมานจากข้อสรุปดังกล่าวนี้ได้ว่า หากกิจการส่งออกยังมีการผูกขาดมากเพียงใด อัตราภาษีข้ออกระดับอุตสาหกรรมยังมีค่าต่ำมากเพียงนั้น และสูตรคำนวณตามสมการที่ (5) มิอาจจัดอัตราภาษีข้ออกระดับอุตสาหกรรมต่ำกว่าอัตราที่กำหนดโดยสมการที่ (5)

2.4.4 การทบทวนการตอบโต้มาตรการภาษีข้ออกราคาต่างประเทศ

การจัดเก็บภาษีศุลกากร ไม่ว่าจะเป็นอากรขาออกหรืออากรขาเข้าเพื่อยกรุงเทพฯ การค้าระหว่างประเทศนั้น อาจถูกตอบโต้ด้วยมาตรการประเทศเดียวกันจากประเทศคู่ค้า การตอบโต้ดังกล่าวไม่เพียงแต่จะทำให้นโยบายภาษีข้ออกระดับอุตสาหกรรมไม่แน่ว่าจะก่อให้เกิด

๒๕๓ ลักษณะข้ออกระดับอุตสาหกรรมกัน
กันไว้เจ้าของรัฐบาล

ในภาคใต้ส่วนที่เคราะห์ภาษีข้าออก
น้ำที่ต้องการจะเข้าไปนี้ เรายังคงมีส่วนร่วมในการ
ดำเนินการจัดเก็บภาษีข้าออกจะถูก
เรียกว่า “ภาษีนำเข้า” หรือ “ภาษีนำเข้าได้” (import
duty) ที่ต้องชำระเมื่อสินค้าที่สามารถส่งออกได้
จะต้องชำระภาษีนำออก “ภาษีนำออก” หรือ “ภาษีนำออกได้”
จะต้องชำระเมื่อสินค้าที่สามารถส่งออกได้

ตรงกันข้าม หากว่าสูบາລ่นำรายได้จากการจัดเก็บภาษีข้าออกไปใช้จ่ายซื้อสินค้าที่สามารถส่งออกได้ อุปสงค์ภายในประเทศที่มีต่อสินค้าเหล่านี้ย่อมเพิ่มขึ้น ปริมาณสินค้าส่วนที่มีเหลือสำหรับการส่งออกย่อมมีน้อยลง เส้นอุปทานสินค้าออกจะเปลี่ยนตัวແเนื่อง โดยเคลื่อนไปทางซ้ายปริมาณส่งออกจะลดลงตามภาพจะมีใช้ระดับเดิมแต่น้อยกว่าเดิม ข้อสรุปนี้ยังคงเป็นจริงในกรณีที่ผู้ที่ได้ประโยชน์จากการใช้จ่ายของรัฐบาลนำเงินได้ที่ได้ไปใช้จ่ายซื้อสินค้าที่สามารถส่งออกได้

๓. อัตราพรีเมี่ยมข้าวระดับอุตสาหกรรม

การศึกษาอัตราพาระเมี่ยมข้าวระดับอุตสาหกรรม
โดยตรง pragm ในงานวิจัยอย่างน้อย 3 เรื่องคือ¹
*Ramakomud (1963; 1968); Krisanamis
(1967); Wong (1976; 1978)* จากการ
สำรวจงานวิจัยทั้งสามเรื่องนี้ เรายพบว่า งานวิจัย
สองเรื่องแรกคำนวนอัตราพาระเมี่ยมข้าวระดับ
อุตสาหกรรม โดยเลือกใช้สูตรคำนวนผลิต กล่าวว่าคือ²
แทนที่จะคำนวน “อัตราภาษีข้าออกกระแสดับอุตสาหกรรม-
ภาษี” (optimal rate of export tax) เนื่องจาก
พร้อมเมี่ยมข้าวเป็นภาษีข้าออก ผู้วิจัยทั้งสองกลับ
คำนวน “อัตราภาษีเข้าเร้าระดับอุตสาหกรรม”
(optimal rate of tariff) กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ³
แทนที่จะคำนวน โดยใช้สมการที่ (5) กลับ

^{๑๙} ดูที่นี่เรื่องการนิยามในหัวข้อ 4 ของบทความนิ่ง โปรดกู้ *Scitovsky (1941-2), Kaldor (1940),* และ *Corden (1974 : 172-6)*

อัตราภาษีที่ (6) ความผิดพลาดดังกล่าวใน
การประเมินข้าวระดับอุดมภาพที่คำนวณ
ให้สูงกว่าข้าวจริงเป็น เฉพาะ Wong (1976 ;
1980) มากันนี้ที่เลือกใช้สูตรคำนวณอย่าง
ไม่ถูกต้อง

3.1 งานของ

นายศรีปริญญา รามโภมุท

นายศรีปริญญา รามโภมุท ได้ประมาณการ
อัตราภาษีข้าวสูงต่อราคากลางอุปสงค์ชาวต่างประเทศ
ที่ส่งออกข้าวไทยในตลาดโลก โดย
ประมาณการระหว่างปี 2499–2503 ซึ่งพบว่าเท่ากับ
–2.5 ดูเหมือนกันว่า อัตราภาษีข้าวส่งออกระดับ
อุดมภาพเท่ากับ 67% ของราคากลางโดย
ประมาณการจากนี้ ผู้วิจัยยังพบอีกด้วยว่า ภาษี
(อันประกอบด้วยพรีเมียมข้าวและ
ภาษีอากร) ซึ่งจัดเก็บระหว่างปี 2498–2500
ให้สูงกว่าเฉลี่ยจะ 37 ของรายได้จากการส่ง
ออก แม้จะให้เห็นว่า อัตราภาษีข้าวส่งออก
ให้สูงกว่าระดับอุดมภาพ นายศรี-
ปริญญา รามโภมุท จึงเสนอแนะให้ปรับอัตรา
ภาษีให้สูงขึ้น แต่เพื่อมิให้การเก็บ
ภาษีสูงเกินไปผลกระทบต่อราคากลางและปริมาณ
การค้าข้าวในประเทศไทยจะนิ่งเงียบไป รัฐบาล

ควรจะดำเนินการลดค่าเงินบาทควบคู่กันไปด้วย [Ramakomud, 1968 : 177–179] อย่างไรก็ตาม เนื่องจากผู้วิจัยเลือกใช้สูตรในการคำนวณ
อัตราภาษีข้าวส่งออกระดับอุดมภาพผิดอย่างเห็น
ได้ชัด ทำให้ผลการประมาณการผิดพลาดไป
อย่างมาก หากผลการประมาณการค่าความยืด
หยุ่นต่อราคากลางอุปสงค์ชาวต่างประเทศในการ
เสนอช้อปข้าวไทยในตลาดโลก (–2.5) มีความน่า
เชื่อถือ อัตราภาษีข้าวส่งออกระดับอุดมภาพ ซึ่ง
คำนวณตามสมการที่ (5) จะมีค่าเท่ากับ 40%
ของราคากลาง นิใช่ 67% ดังที่ผู้วิจัยรายงาน
ในกรณีนี้เราจึงเห็นได้ว่า อัตราภาษีข้าวส่งออก
ซึ่งจัดเก็บอยู่ในขณะนั้น (37%) อยู่ในระดับ¹⁰
ใกล้เคียงกับอัตราอุดมภาพ

3.2 งานของนายไพรัช กฤชณ์เมธ

นายไพรัช กฤชณ์เมธ อาศัยค่าความยืด
หยุ่นต่อราคากลางอุปสงค์ชาวต่างประเทศในการ
เสนอช้อปข้าวในตลาดโลก ซึ่งประมาณการโดย
Ramakomud (1963; 1968) ใน การคำนวณ
อัตราภาษีข้าวส่งออกระดับอุดมภาพ ทั้งนี้นาย
ไพรัช อ้างว่าผลการประมาณการค่าความยืด-
หยุ่นดังกล่าวนี้เท่ากับ –3.5 ซึ่งแตกต่างจากข้อ¹⁰
อ้างของนายศรีปริญญา รามโภมุท เอง ผลการ

๑๐ ฉะนั้นควรนับว่า ผลการประมาณการของนายศรีปริญญา รามโภมุท มีค่าเท่ากันแน่ หากมิใช่
ให้สูงกว่าในกรณีที่สูงน้อย些 ก็แห้งกว่ามีความสัมสโนในการนำเสนอและในการอ้างอิงผลการประมาณการ
ที่สูงกว่า Ramakomud (1968 : 39) รายงานว่า ความยืดหยุ่นต่อราคากลางอุปสงค์ในการ
ค้าข้าวในตลาดโลก ระหว่างปี 2499–2503 มีค่าเท่ากับ –4.5 และ (เข้าใจว่า) ระหว่างปี 2493–2503

อัตราภาษีข้าวส่งออกร่วดับอุดมภาพ
ประมาณ 40% ของราคาก็ข้าวส่งออก
น้ำหนักน้ำหนึ่งตันต้องห้ามออกด้วยว่า ภาษีข้าวส่งออก
(*ต้องห้ามออกต้องห้ามเนื่องจากแล้วอาการขาดออก*)
ในปี พ.ศ. 2499-2506 คิดเป็นร้อยละ
๗๐.๘ ของรายได้จากการส่งข้าวออก แสดงให้
เห็นว่า อัตราภาษีข้าวส่งออกที่จัดเก็บกันในขณะนี้
น้ำหนักน้ำหนึ่งตันต้องห้ามภาพ แต่แทนที่นายไพรัช
ได้ใช้กฎหมายอ่อนตัวภาษีข้าวส่งออกดูจะดัง
นี้ (*คงจะต้องออกศรีปริญญา รามโนมุท กลับ*
ให้อัตราภาษีข้าวส่งออกให้เหลือเพียง
๔๐% [Krisanamis, 1967 :
๑๙๖๗]) อาจได้ไปรุ่งสว่างกว่า นายไพรัชเลือก
จะต้องห้ามออก (๖) ในการคำนวณอัตรา
ภาษีข้าวส่งออกซึ่งไม่ถูกต้อง เพราะ
น้ำหนักน้ำหนึ่งตันต้องห้ามส่วนคำนวนอัตราภาษี
น้ำหนักน้ำหนึ่งตันต้องห้าม หากการเลือกใช้สูตร
นี้ (*ไม่ใช่ข้อต้องห้ามค้องแล้ว อัตราภาษีข้าว*

ส่งออกระดับอุดมภาพจะเท่ากับ 28.57% ของ
ราคาน้ำหนักน้ำหนึ่งตัน ซึ่งต่ำกว่าอัตราภาษีข้าวส่งออกที่มี
การจัดเก็บจริง ดังนั้น จึงมีเหตุผลที่จะสนับสนุน
ให้ลดอัตราภาษีข้าวส่งออกอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม
ข้อที่น่าสนใจยังคงคือ เหตุใดนายไพรัช กฤชณ์มิช
จึงเสนอให้ลดอัตราภาษีข้าวส่งออก ทั้งๆ ที่ผลการ
ประมาณการ (ที่คำนวนโดยใช้สูตรผิด) ปรากฏ
ว่า อัตราภาษีข้าวส่งออกที่จัดเก็บจริงต่ำกว่าอัตรา
อุดมภาพ นายไพรัชได้ให้อภัยด้วยว่าอย่าง
น้อย ๒ ประการ กล่าวคือ

ประการแรก อัตราภาษีข้าวส่งออกระดับ
อุดมภาพอาจไม่สูงถึง 40% ของราคาน้ำหนักน้ำหนึ่งตัน
เพราเหตุว่า ความยืดหยุ่นต่อราคาน้ำหนักน้ำหนึ่งตันต้องห้าม
ชาวด้วยประเทศในการเสนอซื้อข้าวไทยในตลาด
โลก อาจจะมีค่าสูงมากกว่าผลการประมาณการ
ของนายศรีปริญญา รามโนมุท เนื่องจากมีรัฐบาล
หารที่สามารถใช้ทดสอบน้ำหนักน้ำหนึ่งตันต้องห้ามมาก
ขึ้น รัฐนิยมของผู้บริโภคในต่างประเทศอาจแปร-

—๒๕ ในปี พ.ศ. ๔๒-๔๓ อ้างว่ามีค่าเท่ากับ —๒.๐ ในระหว่างปี ๒๔๙๙-๒๕๐๓ อย่างไรก็ตาม ในหน้า
น้ำหนักน้ำหนึ่งตันต้องห้าม —๒.๕ ก็พบนี้ได้รับการยืนยันอีกครั้งหนึ่งในหน้า ๑๘๗ แต่ก็ทราบว่าเป็นกัวเตห์
ในเมืองนั้นจังหวัดเรื่องนี้มีความสับสนในการรายงานผลการประมาณการมากถึงเพียงนี้ จึงมิใช่
เป็นที่แน่นอนว่า มีการอ้างอิงงานวิจัยเรื่องนี้อย่างสับสนก่อเนื่องกันเป็นลูกโซ่ อาทิเช่น Krisnamis
[1967 : ๑๙๖๗] อ้างว่า ความยืดหยุ่นทั้งกล่าวนี้คำนวณผลการประมาณการของนายศรีปริญญา รามโนมุท มี
ค่าเท่ากับ —๔.๕ ก็ถูกก่อความยืดหยุ่นถัดมาเดียวกัน —๓.๕ แต่ Wonghanchao [1971 : ๑๗๓] อ้างว่าเท่ากับ
—๒.๕ แต่ในหน้า ๒๐๓ อ้างว่า ความยืดหยุ่นทั้งราคาน้ำหนักน้ำหนึ่งตันต้องห้ามในประเทศไทยในปี ๒๔๙๙-๒๕๐๓ มีค่าเท่ากับ —๔.๕
(*ก็ถูกก่อความยืดหยุ่นซึ่งเวลาแห่งการประมาณการไม่ตรงกัน*) ยังนั้น ขอให้ไปรุ่งสว่างกว่า Ramakomud
[๑๙๖๗] ที่ได้ตีความว่าค่าเท่ากับ —๔.๕ ก็ถูกก่อความยืดหยุ่นเบอก ซึ่งผู้เขียนเสนอค่าต่อมหาวิทยาลัยอินเดียในปี ๒๕๐๖ ส่วน Krisanamis
[๑๙๖๗] ที่ได้ตีความว่าค่าเท่ากับ —๔.๕ ก็ถูกก่อความยืดหยุ่นเบอก ซึ่งผู้เขียนเสนอค่าต่อมหาวิทยาลัยอินเดียในปี ๒๕๑๐ แท้เมื่อนำมาพิมพ์
น้ำหนักน้ำหนึ่งตันต้องห้ามปริญญาเบอก ซึ่งน้ำหนักน้ำหนึ่งตันต้องห้ามในปี ๒๕๑๐ แท้เมื่อนำมาพิมพ์

ซึ่งทำให้อุปสงค์มีความยืดหยุ่นต่อ
ผลกระทบทางเศรษฐกิจ นอกเหนือไปจากนี้ ข้อมูลที่นายครี-
วิสตันได้ใช้ในการประมาณการ ก็เป็นข้อมูลก่อน
ที่จะทราบ ซึ่งเมื่อข้อมูลเก่าและอาจล้าสมัยไปแล้ว
ก็ไม่สามารถนำมาร่วมกับความบกพร่องของข้อมูลอีกด้วย

เมืองนี้เป็นเมืองที่มีความเจริญรุ่งเรืองมากที่สุดแห่งหนึ่งในอาณาจักรพม่า แต่ในปัจจุบันแล้ว เมืองนี้เป็นเพียงหมู่บ้านเล็กๆ ที่ถูก遗弃ไปแล้ว ไม่มีคนอยู่อาศัย ไม่มีการค้าขาย ไม่มีอุตสาหกรรม ไม่มีสถาปัตยกรรมที่สำคัญใดๆ ที่เหลืออยู่ แม้แต่ตึกหินที่เคยมีอยู่ก็เสื่อม化 ทรุดโทรมลงอย่างรวดเร็ว ไม่เหลือซึ่งลักษณะเดิมๆ ที่เคยมี

Krisanamis (1967) จะได้รับการอธิบายว่า เหตุไครสูบกลึงควรซื้อต่อจากเด็กผู้ชาย ส่วนเด็กผู้หญิงจะซื้อต่อจากเด็กผู้ชาย ดังที่กล่าวสรุปข้างต้นนี้ จึงเป็นผลหรือการประมาณการว่า ค่าใช้จ่ายของเด็กผู้ชายจะลดลง 19.2% ของราคางานส่งออก

3.3 Chung Ming Wong

Chung Ming Wong (1976) ได้นำ

ข้าวไทย โดยใช้ข้อมูลระหว่างปี 2494-2515 ผู้วิจัยได้ใช้แบบจำลองดังกล่าวนี้ในการศึกษาผลกระทบของการจัดเก็บพريเมียมข้าวที่มีต่อสวัสดิการสังคม ผลการศึกษาพบว่า การเก็บพรีเมียมข้าวมีผลในการบันทอนสวัสดิการสังคมเป็นอันมาก แสดงให้เห็นว่า อัตราพรีเมียมข้าวที่จัดเก็บกันนั้นสูงกว่าอัตราอุตสาหกรรม (*Wong, 1976:58*) ในเวลาต่อมา ผู้วิจัยคนเดียวกันนี้ได้นำเสนอผลการศึกษาในรูปของบทความ และได้ย้ำประเด็นดังกล่าวอีกอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น โดยชี้ให้เห็นว่า พรีเมียมข้าวที่จัดเก็บระหว่างปี 2504-2514 มีมูลค่าตัวเฉลี่ยประมาณหนึ่งในสามของราคاخ้าวส่งออก ในขณะที่อัตราภาษีข้าวส่งออกจะระดับอุตสาหกรรมปกติประมาณ 25% เนื่องจากความยืดหยุ่นต่อราคาของอุปสงค์ข้าวต่างประเทศในการเสนอซื้อข้าวไทยในตลาดโลก มีค่าเท่ากับ -3.9994 แสดงให้เห็นว่า อัตราภาษีข้าวส่งออกที่จัดเก็บกันอยู่นั้นสูงเกินกว่าระดับอุตสาหกรรม (*Wong, 1978*)¹²

■ ผู้เชี่ยวชาญประจำกันนี้จะมีบทพิสูจน์ทางกฎหมายสนับสนุน แก้ไขสถานการณ์เฉพาะบางสถานการณ์ ที่ไม่ได้ระบุไว้ใน *Johnson [1953-4]*

¹¹ ข้อความดังกล่าว ยังคงปรากฏท่อนมาใน Tolley, Thomas and Wong (1982 : 84-87, 164-165) ของ Chung Wang Wong มีส่วนร่วมเขียนด้วย อย่างไรก็ตาม ผลการประมวลผลการค่าความถี่ก่อนต่อราคาน้ำหนักของชื่อร้านไทยในภาคโลก ดังที่ปรากฏใน Wong (1976) ไม่ตรงตามที่ปรากฏใน Wong (1976), Tolley, Thomas and Wong (1982 : 169) ทั้ง ๆ ที่ทั้งที่ใช้ฐานข้อมูลและแบบจำลองเดียวกัน แต่ต่างกันที่ตัวตัดต่อที่ใช้ก็ยังอยู่ในความเดียวกันอีกด้วย คือ ระหว่างปี 2494-2515 จากการตรวจไก่จะสามารถพิจารณาได้ว่าเป็นไก่หรือเป็นไก่ฟ้า ซึ่งต้องใช้เวลาประมาณ 20 ปี ในการฝึกสอน แต่ในปัจจุบันนี้ ต้องใช้เวลาเพียง 1 ปี ในการฝึกสอน จึงทำให้ตัดต่อที่ใช้ในปัจจุบันนี้ สามารถตัดต่อได้แม่นยำกว่าในอดีต

ตารางที่ 1

ผลของการค่าความยืดหยุ่นต่อราคากองอุปสงค์ในการสนับสนุนข้าวไทยในตลาดโลก

(Price Elasticity of Foreign Demand for Thai Rice Export)

ชื่อผู้วิเคราะห์	ระยะเวลาแห่งการ ประมาณการ	ค่าประมาณการ	
		ระยะสั้น	ระยะยาว
๑. สมบูรณ์ รามกุล	2499-2503	-2.0 ถึง -2.5	-
๒. สมบูรณ์ สมิทธานนท์	ไม่ระบุ	-20	-
๓. สมบูรณ์ บีกาภิญญา	2492-2508	-1.3529	-
๔. สมบูรณ์ วงศ์ทากูเชawan	2498-2509	-6.4137	-
๕. R.F. Daly	2502-2515	-0.894	-
๖. Iimashi Tsuji	2494-2512	-0.987	-
๗. Imaoka Imaoka	2503-2517	-0.66	-
๘. โนริยะ ไอยะประวัติ			
๙. โนริยะ บริศร	2494-2516	เกอบเท่าสองเที่ย	-
๑๐. สมบูรณ์ จุณานันดรธรรม	2498-2515	-0.961 (OLS) -1.062 (TSLS)	-1.191 (OLS) -1.309 (TSLS)
๑๑. Chung Ming Wong (1)	2494-2515	-3.8969 (OLS) -3.9069 (TSLS)	-
๑๒. Chung Ming Wong (2)	2494-2515	-3.9994	-
๑๓. สมบูรณ์ เศรษฐกรวงศ์	2503-2518	-0.269	-
๑๔. สมบูรณ์ ไชยอรุณเจต	2501-2515	elastic	-
๑๕. สมบูรณ์ วรารณ์จักริยา	2500-2519	-3.9600 -1.9000	-
๑๖. โนริยะ สมบูรณ์ (1)	2507/8-2519/20	-6.66	-
๑๗. โนริยะ สมบูรณ์ (2)	2507-2519	-6.66	-
๑๘. โนริยะ สมบูรณ์ภารณ์	2499-2518	inelastic	-
๑๙. โนริยะ เนตรรัตน์	2501-2520	-0.5428	-
๒๐. สมบูรณ์ สมบูรณ์	2502-2519	-1.072	-
๒๑. โนริยะ สมบูรณ์	2509-2521	-7.038	-

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ชื่อผู้วิเคราะห์	ระยะเวลาแห่งการ ประมาณการ	ค่าประมาณการ	
		ระยะสั้น	ระยะยาว
III. Lenny Blakeslee, et.al.	2501/2-2519/20	-2.04	-
III. Tolley, Thomas and Wong	2494-2515	-3.9994	-
III. ภานุรัตน์ อุไรนันท์	2499-2523	-7.3237	-8.3121
III. ภานุรัตน์ เวชฎาพันธ์	2510-2524	-0.11 ถึง -0.54	-

- III. 1. *Ramakumar (1963 ; 1968)*
 III. *Korijitkul (1970)*
 III. *Bair (1973)*
 III. *Deonilis (1977)*
 III. *Chummanuchum (1977)*
 III. *Wong (1978)*
 III. *Wattanacharly (1977)*
 III. *Wong (1979)*
 III. *Kannichaporn (1979)*
 III. *Wongsaphorn (1981)*
 III. *Blakeslee, et.al. (1982)*
 III. *Thurman (1983)*
2. *Sanittanont (1967a; 1967b)*
 4. *Wonghanchao (1970)*
 6. *Tsuji (1973)*
 8. *Chaipravat and Parlwat (1976)*
 10. *Wong (1976)*
 12. *Setthawong (1977 ; 1978)*
 14. *Wattanacharly (1978)*
 16. ไนท์ คันธิง (2522 ; 2523)
 18. *Petcharatana (1980)*
 20. *Suntayodom (1981)*
 22. *Tolley, Thomas and Wong (1982)*
 24. *Vesdapunt (1984 ; 1984b)*

II. สำหรับประมาณการของวารินทร์ วงศ์หาญเชwan ที่ปรากฏในตารางนี้เป็นของข้าราชการชนิด 100%
 ๑. โดยการ ใชอัตราศึก และสายดัด ปริวัตร มิติได้ประมาณการค่าความยึดหยุ่นไกของกรง แต่ค่าที่
 คำนวณโดยการศึกษาโดยอาศัย simulation method วิธีการเดียวกันนี้ใช้ในงานของเจยญา โภท
 ภูมิ ภูมิวิจารณ์

๓. *Blakeslee (1977)* จำกัดการประมาณการเฉพาะอุปสงค์ของประเทศไทยในอาเซียน
 ๔. ภานุรัตน์ สังคโยกน จำกัดการประมาณการเฉพาะอุปสงค์ของประเทศไทยในช่วงปี 1970-1975

III. ผลการประมาณการของ *Tolley, Thomas and Wong (1982)* นี้ที่มาจากการ *Chung Ming Wong*

IV. สำหรับประมาณการของกรัดย วรรณพัจตริยา -3.9600 ให้จากสมการเส้นตรงปกติ ส่วน -1.9000 ให้
 ลงตาม

V. OLS = Ordinary Least Squares และ TSLS = Two-stage Least Squares

๒๕ การประมาณการอัตราภาษีข้าว อัตราค่าตอบแทน

ผลการวิจัยที่เสนอการประมาณการอัตราภาษีข้าวส่องออกโดยรวม 3 ชั้น คือ Ramakomud (1963; 1968); (1967) และ Wong (1976; 1978) ผลการวิจัยจากสมการที่ (5) ข้างต้นนี้แสดงว่าในส่วนของข้อเสนอชื่อข้าวไทยในตลาดโลกนั้น หาอัตราภาษีข้าวส่องออกที่ต้องหักภาษีน้ำดึงกล่าวนี้ ดังนี้เสนอ

ให้ประมาณการค่าความยึดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงในส่วนของการเสนอชื่อข้าวไทยในตลาดโลก ถ้าใช้อัตราค่าใช้จ่ายในการประมาณการหักภาษีน้ำดึง คังจะกล่าวโดยสรุปได้ว่า

(ก) วิธีการประมาณการโดยตรง ผู้วิจัยส่วนใหญ่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณข้าวส่องออกกับราคากลางส่องออก ในชั้นแรก การประมาณการมักจะใช้วิธีทางคณิตศาสตร์อย่างง่าย ๆ ดังเช่น Ramakomud (1963; 1968) แต่ในระยะต่อมา จึงเริ่มมีการใช้วิธีทางเศรษฐมิตรในการประมาณการ ทั้งนี้ด้วยการสร้างแบบจำลองว่าด้วยการผลิตและการค้าข้าว ดังเช่นงานของ Tsujii (1973), Chunanuntathum (1977), Setthawong (1978), Wong (1976; 1978) Wattanachariya (1978), Petcharatana (1980) เป็นต้น

(ข) วิธีการประมาณการโดยอ้อม Sanitanont (1967a; 1967b) พยายามประมาณการค่าความยึดหยุ่นต่อราคากลางอุปสงค์ในการเสนอชื่อข้าวไทยในตลาดโลกด้วยการตั้งข้อสมมติต่าง ๆ¹³ แต่มีงานวิจัยอีกประเภทหนึ่ง

ของ Wong (1976 : 33) ให้ประมาณการค่าความยึดหยุ่นต่อราคากลางอุปสงค์ในการเสนอชื่อข้าวไทย โดยใช้ Ordinary Least Squares Method และ Two-stage Least Squares Method ผลการประมาณการหักภาษีน้ำดึง – 3.8969 และ – 3.9069 ตามลำดับ แต่ผลการประมาณการโดยอัตราค่าใช้จ่าย Ordinary Least Squares Method ที่รายงานไว้ใน Wong (1978) และ Tolley, Thomas and Wong (1982 : 169) มีค่าหักภาษีน้ำดึงค่อนข้างต่ำกว่าค่าประมาณการหักภาษีน้ำดึงที่แตกต่างกันไม่มากนัก และเมื่อนำมาคำนวณอัตราภาษีหักภาษีน้ำดึง ระดับ 25% ของราคากลางส่องออก

และงานอันนั้น ใช้วิธีการประมาณการค่าความยึดหยุ่นต่อราคากลางอุปสงค์ในการเสนอชื่อข้าวไทย (N_{ds}) จากสูตรดังต่อไปนี้

$$N_{ds} = \frac{N_{dt} - kN_{sr}}{1-k}$$

ที่นี่ N_{ds} คือ

โดยอุปสงค์และอุปทานในตลาดข้าวระหว่างประเทศ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ความยึดหยุ่นต่อราคากองอุปสงค์ในการเสนอซื้อข้าวไทยในตลาดโลกมีค่าเท่ากันทั่วไป (infinity)

(2) *Loohawenchit (1977)* ได้นำเสนอแบบจำลองภาคการผลิตพืชผลของระบบเศรษฐกิจไทย โดยใช้ข้อมูลระหว่างปี 2501–2515 และใช้ *Simulation Method* ในการศึกษาผลกระทบของการเลิกเก็บพรีเมี่ยมข้าว ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบประการหนึ่ง ก็คือ การเลิกเก็บพรีเมี่ยมข้าวจะทำให้รายได้จากการส่งข้าวออกเพิ่มขึ้นถึง 44.1% [Loohawenchit, 1977 : Table 6.13, p. 317] ซึ่งมีนัยสำคัญว่า ความยึดหยุ่นต่อราคากองอุปสงค์ในการเสนอซื้อข้าวไทยในตลาดโลกมีค่ามากกว่าหนึ่ง (ไม่คิดเครื่องหมาย)

(3) *Kanivichaporn (1979)* ได้นำเสนอแบบจำลองภาคเศรษฐกิจข้าวของประเทศไทยต่างๆ ในอาเซียน และใช้ *simulation method* ในการศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงอัตราพรีเมี่ยมข้าว ผลการศึกษาพบว่า การเพิ่ม

- (1) ความยึดหยุ่นต่อราคากองอุปสงค์ในการเสนอซื้อข้าวในพื้นที่ (N_{dt}) มีค่าเท่ากับ -0.4
- (2) สัดส่วนของข้าวไทยในตลาดอาเซียน ($1-k$) เท่ากับ 2%
- (3) ความยึดหยุ่นต่อราคากองอุปทานในการเสนอขายข้าวจากประเทศไทย (N_{sr}) มีค่าเท่ากับศูนย์

[1967b : 50–51]

^{๒๔} ข้อมูลมาจากการรายงานวิจัยเรื่องนี้ โปรดศึกษาในหนังสือ *ไทยประวัติ ภาคสามัญที่ บริเวณ (2510)*

ตารางที่ 2

ค่าประมาณการอัตราภาษีข้าวส่งออกระดับอุตุนภาพ

(Optimal Rate of Rice Export Tax)

ชื่อผู้จัดการฯ	ระยะเวลาแห่งการ ประมาณการ	อัตราภาษีข้าวส่งออก	
		ระดับอุตุนภาพ	คิดเป็นร้อยละของ ราคาข้าวส่งออก
นายพิรุฬ รามกุลฯ	2499 – 2503	40 ถึง 50	
นาย พันเอก ธรรมรงค์	ไม่ระบุ	5.0	
นาย มนต์พิรุฬ	2492 – 2508	73.9	
นายพิรุฬ วงศ์กาญจน์	2498 – 2509	15.6	
นาย พี. บุญ	2502 – 2515	111.9	
นาย พี. บุญ	2494 – 2512	101.3	
นาย พี. บุญ	2503 – 2517	151.5	
นาย พี. บุญ ประเสริฐ และสายอันท์ ปริวัตร	2494 – 2516	ศูนย์	
นาย พี. บุญ ประเสริฐ	2498 – 2515	4 ถึง 104.1	
นาย พี. บุญ วงศ์ (1)	2494 – 2515	25.6 ถึง 25.7	
นาย พี. บุญ วงศ์ (2)	2494 – 2515	25.0	
นาย พี. บุญ	2503 – 2518	371.7	
นาย พี. บุญ	2501 – 2515	ต่ำกว่า 100%	
นาย พี. บุญ	2500 – 2519	25.2 ถึง 52.6	
นาย พี. บุญ (1)	2507/8 – 2519/20	15.0	

* ตารางที่ 2 (ต่อ)

ชื่อผู้บุกรุก	ระยะเวลาแห่งการ ประมาณการ	อัตราภาษีข้าวส่งออก ระดับอุตมภำพ คิดเป็นร้อยละของ ราคาข้าวส่งออก
นาย ลีวิ่ง (2)	2507 – 2519	15.0
นาย จิราภรณ์	2499 – 2518	มากกว่า 100%
นาย พิชัยรัตน์	2501 – 2520	184.2
นาย นิติพันธ์	2502 – 2519	93.3
นายพิษณุ ลันโกลลอน	2509 – 2521	14.2
Larry Blakeslee, et.al.	2501/2 – 2519/20	49.0
Thalay, Thomas and Wong	2494 – 2515	25.0
นาย ฤทธิเดช ฤทธิเดช	2499 – 2523	13.6
นายพิษณุ เศรษฐพันธ์	2510 – 2524	185.2 ถึง 909.1

๑ หมายความว่าหากซ่อนอยู่ในตารางที่ 1 โดยคำนวณจากสูตรตามสมการที่ (5) •

๒ หมายความว่าประมาณการที่ปรากฏว่า อัตราภาษีข้าวส่งออกจะเกินกว่า 100% ของราคา
ที่ต้องชำระในทางปฏิบัติจะเท่ากับ 100% เท่านั้น

การส่งออกอัตราที่เป็นอยู่อีก 50% จะเพิ่มขึ้นเมื่อราคากลางขึ้น ดังที่ว่าอกรของไทยเพิ่มขึ้น แต่ความต่อเนื่องยังสำคัญว่า ความยืดหยุ่นต่อความต่อเนื่องในการเสนอช้อปข้าวไทย มีผลต่อ กว่าหนึ่ง (*inelastic*)

[Kamolichaporn, 1979 : 197–]

การประมาณการค่าความยืดหยุ่นดังนี้ ไม่ใช่ผลของการต่างไปตามแบบจำลองที่ได้รับการพัฒนา แม้ในกรณีของการประมาณการเดียวกัน โดยใช้ฐานข้อมูลของตัวต้องการเดียวกัน ค่าประมาณการที่ได้มาจากการนิวิธิการประมาณการเดียวกันนี้ได้โดยชัดเจนจากงาน

(1977),¹⁵ Wong และ Wattchariya (1978)¹⁷

กับตัวต้องการ บนอนันดร์ธรรม ได้ประมาณการค่าความยืดหยุ่นนี้โดยใช้ทั้ง Ordinary Least Squares (OLS) และ Two-stage Least Squares Method (TSLS) ผลการประมาณการโดยใช้วิธี OLS และ TSLS ที่ได้มาในตารางที่ 1 แล้ว

Wong (1976) ประมาณการทั้งโภวิธี OLS และ TSLS ค่าความยืดหยุ่นที่ได้คือ -3.8969 และ

Wattchariya (1978) พบว่า ค่าความยืดหยุ่นทั้งกล่าวมีเท่ากับ -1.90 ในแบบจำลองปกติ Logarithmic form ให้ค่า -3.96 บทสรุปของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ โปรดศึกษาด้วย

Wong (1970 : 480–483) รายงานค่าประมาณการความยืดหยุ่นท่อรากของอุปสงค์ในประเทศญี่ปุ่นโดยใช้แบบจำลอง จ่าแนวความประมานและเกรทของข้าว ค่าประมาณการทั้งกล่าวมีเท่ากันคือ -1.90 สำหรับข้าวสารชนิด 35% และ -0.0219 สำหรับปถายข้าว C-1 ธรรมชาติ เป็นกัน

Chunanuntathum (1977) แยกการประมาณการข้าวที่มีคุณภาพดี 3 กอตุ่ม คือ ข้าวคุณภาพดี (ชนิด 5–15%) และข้าวคุณภาพดี (ทั้งหมดชนิด 20% ขึ้นไป) ที่

เป็นอัตราที่ นอกจอกันนี้ ยังแตกต่างไปตามประเภทและเกรดของข้าวที่ส่งออกด้วย ดังจะเห็นได้จากผลการประมาณการของ Wonghanchao (1970)¹⁸ และ Chunununtathum (1977)¹⁹ เป็นต้น

เรานำค่าความยืดหยุ่นต่อรากของอุปสงค์ในการเสนอช้อปข้าวไทยในตลาดโลกซึ่งประมวลไว้ในตารางที่ 1 มาคำนวณหาอัตราภาษีข้าวส่งออกของดับอุดมภาพ โดยอาศัยสูตรตามสมการที่ (5) ข้างต้นนี้ ผลการคำนวณปรากฏในตารางที่ 2 เมื่อนำผลการคำนวณดังกล่าวมาแจกแจงตามระดับอัตราภาษี ผลการแจกแจงปรากฏในตารางที่ 3 ซึ่งมีข้อพึงสังเกตอย่างน้อย 3 ประการ

ประการที่หนึ่ง จากผลการประมาณการค่าความยืดหยุ่นต่อรากของอุปสงค์ในการเสนอช้อป

Chaipravat and (1976) เป็นงานชั้นเดียวที่พบว่า ผลการนี้คล้ายกับสิ่งที่มีนัยสำคัญมากไม่ควรจัดเก็บภาษีข้าว เนื่องจากอัตราภาษีข้าวส่งออกระดับน้ำมันคงคุณย์

งานวิจัยที่สอง งานวิจัยที่มีนัยว่า อัตราภาษีข้าวต้องอุดมภาพสูงกว่า 100% จึงจะได้รับผลลัพธ์ที่ดี น้อยอย่างน้อย 8 เว่อร์ คือ (Jumrak, Tawejit (1973), Chunananun (1977), Imooka (1977), Settha- (1979), Kanivichaporn (1979), (1980) และ Vesdapunt ที่มีความเชื่อว่าข้าวไทยในตลาดโลกจะมีราคาถูกกว่าหนึ่ง (ไม่คิดภาษี) ต่อไปก็ตาม ในทางปฏิบัติ รัฐบาลก็จัดเก็บภาษีข้าวส่งออกในอัตรา 100% ของราคาส่งออกได้ อัตราภาษีข้าวต้องจัดเก็บได้คือ 100% ของ

งานวิจัยบางเรื่องนำเสนอ ความเชื่อว่าความยิดหยุ่นต่อราคายังคงอยู่ในประเทศไทยในตลาดโลกมาก แต่ไม่สามารถหาระยะเวลาใช้เทคโนโลยี แรงงานและห้องอาหาร รวมทั้งการตลาดวิธี และ/หรือจำแนก

การประเมินการตามประเกทและเกรดของข้าว และ/หรือนำเสนอผลการประเมินทั้งระยะสั้น และระยะยาว ด้วยเหตุดังนั้น ผลการประเมิน การอัตราภาษีข้าวส่งออกระดับอุดมภาพ จึงมีอยู่หลายค่าด้วยเช่นกัน อาทิ เช่น Ramakomud (1963; 1968) Chunannuntathum (1977) Wong (1976), Wattanutchariya (1978) เป็นต้น

4. ข้ออกเดียงว่าด้วยอัตราภาษีข้าวส่งออก ระดับอุดมภาพ

แนวความคิดว่าด้วยอัตราภาษีข้าวส่งออก ระดับอุดมภาพมีหลักการสำคัญว่า หากประเทศใดก็ ตามมีอำนาจผูกขาดในการขายสินค้าออกประเกท หนึ่งประเกทใดในตลาดโลกก็น่าจะใช้อำนาจผูกขาดนั้นให้เป็นประโยชน์ ไม่ว่าอำนาจผูกขาดนั้นจะมีมากน้อยเพียงใด การเก็บภาษีข้าวออก ย่อมทำให้ราคาน้ำมันสูงขึ้น และสังคมจะมี สภาพการสูงสุด หากมีการเก็บภาษีข้าวออกใน อัตราอุดมภาพ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ทราบเท่า ที่ความยิดหยุ่นต่อราคายังคงอุปสงค์ในการเสนอ ข้อข้าวไทยในตลาดโลกมีค่าต่ำกว่าอัตราสูง ย่อม มีอัตราภาษีข้าวส่งออกอยู่ระดับหนึ่ง ซึ่งก่อให้ เกิดสวัสดิการสูงสุดแก่สังคม บัญหาพื้นฐานมี อยู่ว่า เราสามารถนำแนวความคิดว่าด้วยอัตราภาษีข้าวส่งออกระดับอุดมภาพมาใช้สนับสนุนการจัด เก็บพร้อมกับข้าวต่อไปได้หรือไม่ และได้มาก น้อยเพียงใด ในประเด็นดังกล่าวที่ เรายังไม่ขอ พิจารณาอย่างน้อย 6 ประการ กล่าวคือ

ตารางที่ 3

การแยกแยะผลการประมาณการอัตราภัยข้าวส่งออกของดับอุตุนภาพ

ประเภทของการประมาณการ และตัวอย่างการ ประมาณการของราคากลาง	จำนวนงานวิจัย	รายชื่องานวิจัย
ครุภัณฑ์	1	Chaipravat and Pariwat (1976)
III – 25.0	8	Sanittanont (1967 a; 1967 b) Wonghanchao (1970) Chung Ming Wong (1978) Konjing (1979) ไชรี คงจริง (2522; 2523) Suntayodom (1981) Tolley, Thomas and Wong (1982) Yarnnon (1983)
III – 50.0	4	Ramakomud (1963; 1968) Chung Ming Wong (1976) Wattanutchariya (1978) Blakeslee, et. al. (1982)
III – 75.0	2	Kerdpibule (1971) Wattanutchariya (1978)
III – 100.0	2	Chunanuntathum (1977) Meenaphant (1981)

ตารางที่ ๓ (ต่อ)

จำนวนงานวิจัย	รายชื่องานวิจัย
จำนวน ๑๐๘	Daly (1973) Tsujii (1973) Imaoka (1977) Chunanuntathum (1977) Setthawong (1977; 1978) Kanivichaporn (1979) Petcharatana (1980) Vesdapunt (1984 a; 1984 b)
จำนวน ๑๐๙	Loohawenchit (1977)

หมายเหตุ รายการนี้รวมผลการประมาณการตามตารางที่ ๒

(๑) ไม่รวมถึงตัวอักราภัยข้าวส่งออกจะสูงกว่า 100% ของราคاخ้าวส่งออกมิได้

(๒) Imaoka (2522; 2523) มีที่มาจาก Konjing (1979) และ Tolley, Thomas and Wong (1982) มีที่มาจาก Chung Ming Wong (1978) กันนั้น จึงมีการนับซ้ำในตารางนี้

(๓) ผลงานการรายงานเรื่องผลกระทบประมาณการมากกว่า ๑ ค่า

ประการแรก แนวความคิดว่าด้วยอัตราภาษีของระดับอุตสาหกรรมนำเสนอลักษณะเพื่อให้สังคมสวัสดิการสูงสุดแก่สังคม โดยมิได้คำนึงถึง ให้จะเป็นผู้ได้ประโยชน์และให้จะต้องสูญเสียประโยชน์จากนโยบายดังกล่าวนี้ ขอเชิญมาให้ฟังสวัสดิการของสังคมเพิ่มขึ้นจากเดิม ให้ได้ยินใจว่า สวัสดิการของสังคมที่เพิ่มขึ้นนี้จะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนกลุ่มใดในสังคม และดังนี้เป็นที่ทราบกันดีว่า การเก็บพรีเมียมของรัฐบาลภาระแก่ชาวนาเป็นอันมาก โดยที่ชาวนาไม่เพียงแต่จะต้องแบกรับภาระโดยตรงของภาษีน้ำหนักเท่านั้น หากทว่ายังต้องเกือบหนุนให้ภาระเมืองได้บริโภคข้าวในราคาก้อนถูกอีกด้วย ภาระการศึกษาและวิจัยต่าง ๆ พนบว่า เงินอุดหนุนไปสู่ประเทศที่ชาวนาต้องโอนให้แก่ผู้บริโภคในเมืองนั้น นับเป็นภาระอันใหญ่หลวง²⁰ ภาระสนับสนุนให้จัดเก็บพรีเมียมข้าวต่อไปโดยอัตราภาษีความคิดว่าด้วยอัตราภาษีของระดับอุตสาหกรรมนั้น ย่อมมีนัยสำคัญว่า เราต้องการให้ภาระสวัสดิการของสังคม โดยให้ชาวนาเป็นภาระภาระของการดำเนินนโยบาย หลักการคิดนี้ในนโยบายดังกล่าวนี้ จึงมิอาจถือได้ว่าเป็นหลักการอันชอบธรรม ในเมื่อผู้แบกรับภาระภาระการดำเนินนโยบายเป็นกลุ่มคนผู้เสียเปรียบ

ในสังคมอยู่แล้ว แม้จะมีความพยายามที่จะนำรายได้จากการจัดเก็บพรีเมียมข้าวไปใช้จ่ายเพื่อประโยชน์ของชาวนา แต่ผลการวิจัยจำนวนไม่น้อยก็บ่งชี้ว่า ชาวนาไม่ได้รับประโยชน์อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยจากการใช้จ่ายของรัฐบาล และยังมีข้อกังข้ออยู่ไม่น้อยว่า ชาวนาได้รับประโยชน์จากการรายจ่ายรัฐบาลมากพอที่จะชดเชยภาระอันเกิดจากพรีเมียมข้าวหรือไม่ (รัฐธรรมนูญ 2523 ; 2527)

ประการที่สอง แนวความคิดว่าด้วยอัตราภาษีของระดับอุตสาหกรรมมิได้สนใจเบื้องมากยิ่ง ความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ หากสนใจเฉพาะแต่การเพิ่มพูนสวัสดิการของสังคมนอกเหนือ อัตราภาษีของระดับอุตสาหกรรมยังผันแปรตามการเปลี่ยนแปลงลักษณะการกระจายรายได้อีกด้วย โดยที่การกระจายรายได้ในลักษณะนี้จะมีอัตราภาษีของระดับอุตสาหกรรมอยู่อัตราหนึ่ง หากลักษณะการกระจายรายได้เปลี่ยนไป อัตราภาษีจะลดลงอย่างย่อม แปรเปลี่ยนไปด้วย (Graaff, 1949-50) ในอีกด้านหนึ่ง การเก็บภาษีอากรย่อมมีผลกระทบต่อการกระจายรายได้อย่างมิอาจหลีกเลี่ยงได้ ดังนั้น การหันยกแนวความคิดว่าด้วยอัตราภาษีของระดับอุตสาหกรรมมาใช้สนับสนุนการ

²⁰ โปรดอ่านต่อไปใน รัฐธรรมนูญ (2520 บทที่ ๕) งานวิชาการชั้นศึกษาประจำเดือนกันถาวรที่ 1 ปีที่ 1 จำนวน อาทิเช่น Platenius and Lertdumrirkarn (1964), Usher (1966), Maxwell (1967), Lam (1973; 1977), Sangnauvong (1971) อันนาร สมานวารา และคณะ (2514) เป็นทัน

เก็งกำไรเมื่อมีข่าวดี ย่อมมีนัยสำคัญว่า
เป็นภัยของลักษณะของการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจ
ที่ ๑ การแสวงหาสวัสดิการสูงสุดแก่สังคม โดย
ไม่สนใจเป้าหมายความเป็นธรรมในการกระจาย
ผลประโยชน์ เว้นเสียแต่ว่าจะมีการระดมเครื่องมือ^๑
ทางการ มาใช้เพื่อให้ระบบเศรษฐกิจบรรลุเป้าหมาย
ที่ต้องควบคู่กันไป (Corden, 1974 : 188-
199 ; Robertson, 1972 : 24-26)

ประการที่สอง การเก็บภาษีข้อออกใน
ประเทศจัดสภาพช่วยเพิ่มพูนสวัสดิการสังคม
โดยไม่ประกอบด้วยค่ามีได้ดีอ่อนโยนโดยใน
ประเทศเดียวกัน หากประเทศไทยค่ามีปฏิกริยา
และดำเนินการ “แก้แค้น” ด้วยการทำสังคม
ภัยทางภาษี ประโยชน์จากการกำหนดอัตราภาษี
จะลดลงในระดับอุดมภาพอาจมีไม่นักเท่าที่ควร
และแท้ที่จริงนั้น การทำสังคมกำแพงภาษี
จะได้สถานการณ์บางประการจะทำให้ประเทศไทย
ต้องสูญเสียสวัสดิการสังคมอันดี ซึ่ง
หากความว่า นโยบายการเก็บภาษีคุ้ลาการ
จะต้องเป็นประโยชน์แก่ประเทศไทยค่า
มากกว่านโยบายการค้าเสรี (Scitovsky,
1974 : 2) อย่างไรก็ตาม ความข้อนี้มีได้
เมื่อเริ่มสมอไป เพราะภายใต้สถานการณ์
และภาวะเจาะจงบางสถานการณ์แม้ประเทศไทยค่าจะ^๒
ต้องเสื่อมนโยบายแก้แค้นด้วยการทำสังคม
ภัยทางภาษี แต่การดำเนินนโยบายการเก็บภาษี

คุ้ลาการในอัตราอุดมภาพก็ยังเป็นประโยชน์ได้
(Kaldor, 1940 ; Johnson, 1953-4)

ประการที่สาม การกำหนดอัตราภาษีข้อออก
ในระดับอุดมภาพนั้น แม้จะช่วยให้สวัสดิการ
ของสังคมเพิ่มขึ้นในระยะสั้น แต่อาจต้องสูญ-
เสียประโยชน์ในระยะยาว ทั้งนี้เพราะเหตุว่า
นโยบายดังกล่าวนี้ย่อมมีผลในการจำกัดการ
ส่งออก หากประเทศผู้นำริโโภคประสบความ
เดือดร้อนจากนโยบายดังกล่าว ย่อมต้องดันรัน
เพื่อหาทางออกในระยะยาว โดยแสวงหาสินค้า^๓
ทดแทน หรือพัฒนาสินค้าสังเคราะห์ขึ้นมา^๔
ทดแทน (synthetic substitutes) และโดย
เฉพาะอย่างยิ่งด้วยการก่อให้เกิดการปฏิวัติเขียว
(Green Revolution) ในกรณีของข้าว ดังนั้น
ในการดำเนินนโยบายภาษีระดับอุดมภาพ ผู้
บริหารนโยบายเศรษฐกิจจำต้องชั่งน้ำหนัก
ระหว่างประโยชน์ที่จะได้รับในระยะสั้นกับความ
สูญเสียที่จะเกิดขึ้นในระยะยาว

ประการที่สี่ จุดมุ่งหมายของการเก็บ
ภาษีข้อออกในอัตราอุดมภาพนั้น ก็เพื่อยกระดับ
เทอมแห่งการค้าระหว่างประเทศ (terms of
trade) ให้ดีขึ้น แต่อาจเป็นไปได้ว่า นโยบาย
ดังกล่าวนี้กลับทำให้เทอมแห่งการค้าระหว่าง
ประเทศเลวร้ายลง (Corden, 1974 : 192-4)
ทั้งนี้อาจเกิดจากสาเหตุหลายประการ กล่าวคือ

(1) โครงสร้างอัตราภาษีข้อออกที่จัดเก็บ
ไม่ใช่โครงสร้างอุดมภาพ ความผิดพลาดในการ

อัตราภาษีดังกล่าว อาจเกิดขึ้นกับสินค้าที่ไม่สามารถนำเข้ามาขายในประเทศ เช่น ยาสูบ ยาเสพติด ฯลฯ ให้เก็บภาษีข้อออกไม่ได้ แต่ก็ให้สัมภาระห่วงโซ่อุปทานที่สูง

(2) หากรัฐบาลนำรายได้จากการนำออกสู่ต่างประเทศไปใช้จ่ายในการซื้อสินค้าเข้าจากต่างประเทศโดยตรง และรายจ่ายในการนำเข้าที่สูงมากเกินไป เทอมแห่งการค้าระหว่างประเทศอาจเริ่มลงได้

(3) หากรัฐบาลนำรายได้จากการนำออกสู่ต่างประเทศไปใช้จ่ายให้เป็นประโยชน์แก่ภาคเกษตรกลุ่มที่มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงไปสู่โครงสร้างค้าเข้า (marginal propensity to consume importables) สูง ผลสุทธิ์คงอยู่อุปสงค์ที่จะนำเข้าอาจเพิ่มขึ้น ซึ่งจะมีผลเสียต่อเทอมแห่งการค้าระหว่างประเทศได้

(4) หากการเก็บภาษีข้อออกมิผลในด้านรายได้ โดยทำให้ประชาชนกลุ่มที่มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในการบริโภคสินค้าต้องได้รับส่วนแบ่งของรายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้น อุปสงค์ในการนำเข้าอาจเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นเทอมแห่งการค้าระหว่างประเทศ

การที่ยกนโยบายการเก็บภาษีข้อออกสู่ต่างประเทศนั้น มีข้อบ่งชี้ในทางปฏิบัติคือการลดความต้องการท่านมีความเห็นว่า นโยบายภาษีคุ้กคักกรอตราชูมภาพนั้น มิอาจนำไปใช้ในทางปฏิบัติได้ (Nath, 1969 : 199-

202) ในกรณีของภาษีข้าวส่งออกนั้น เราได้ชี้ให้เห็นแล้วว่า ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความยึดหยุ่นต่อราคากองอุปสงค์ในการเสนอซื้อข้าวไทยในตลาดโลก ยังไม่เป็นที่ชัด ผลการประมาณการสัมประสิทธิ์ดังกล่าว มีดังนี้ -0.269 (*Setharwong, 1978*) ไปจนถึงเกือบท่อสองไขย (*Chaipravat and Pariwat, 1976*) ดังรายละเอียดปรากฏในตารางที่ 1 แล้ว ด้วยเหตุดังนั้น อัตราภาษีข้าวส่งออกในระดับอุตมภาพ จึงมีดังนี้ 100% ของราคาน้ำเงิน ผู้บริหารนโยบายเศรษฐกิจจะเลือกเชื้อผลการประมาณการจากงานวิจัยเรื่องใด และจะมีหลักเกณฑ์อะไรสำหรับการตัดสินใจเรื่องนี้ เราได้ชี้ให้เห็นแล้วว่า หากเราไม่สามารถกำหนดโครงสร้างอัตราภาษีข้อออกระดับอุตมภาพได้อย่างถูกต้องแล้ว การเก็บภาษีข้าวส่งออกอาจก่อผลเสียในด้านสวัสดิการสัมภาระมากกว่านโยบายการค้าเสรีเสียอีก นอกจากนี้ ในการนำเสนอความคิดว่าด้วยภาษีข้อออกระดับอุตมภาพมาใช้ในการดำเนินนโยบายข้าวส่งออกนั้น โดยหลักการแล้ว การกำหนดอัตราภาษีข้าวส่งออกควรจะแตกต่างไปตามประเภทและเกรดของข้าว มีจังหวัดกำหนดโครงสร้างอัตราภาษีข้าวส่งออกอาจไม่เป็นไปโดยเหมาะสม อย่างไรก็ตาม การประมาณการค่าความยึดหยุ่นต่อราคากองอุปสงค์ในการเสนอซื้อข้าวไทยในตลาดโลก โดยจำแนกตาม

ตารางที่ 4

ความยึดหยุ่นต่อราคาของอุปสงค์ในการเสนอซื้อข้าวไทยในตลาดโลก

และอัตราภาษีข้าวส่งออกระดับอุตมภพ (%) ของราคас่งออก)

จำแนกตามคุณภาพของข้าว

ค่าประมาณการใน 2498-2515

ประเภทของข้าว	Ordinary Least Squares		Two-stage Least Squares	
	ความยึดหยุ่น ต่อราคาของ อุปสงค์	อัตราภาษีข้าว ส่งออกระดับ อุตมภพ	ความยึดหยุ่น ต่อราคาของ อุปสงค์	อัตราภาษีข้าว ส่งออกระดับ อุตมภพ
ข้าวหอมมะ悱	- 2.040	49.0	- 5.955	16.8
ข้าวคุณภาพปานกลาง	- 2.358	42.4	- 5.716	17.5
ข้าวคุณภาพท่อ	- 0.863	115.9	- 1.793	55.8
ข้าวคุณภาพดีและปานกลาง	- 0.754	132.6	- 0.867	115.3
รวมข้าวทุกประเภท	- 0.961	104.1	- 1.062	94.2

: Supote Chunannuntathum (1977), Table 17 and 20, pp. 82 and 88.

- : 1. ค่าประมาณการความยึดหยุ่นต่อราคาของอุปสงค์ในการเสนอซื้อข้าวไทยในตลาดโลก เป็นค่าประมาณการรายเดือน
2. ข้าวคุณภาพดี หมายถึง ข้าวชนิด 100%
 ข้าวคุณภาพปานกลาง หมายถึง ข้าวชนิด 5-15%
 ข้าวคุณภาพท่อ หมายถึง ข้าวชนิดทึบแต่ 20% ขึ้นไป

ประเกตและเกรดของข้าวนนี้ * ปราภูในงานวิจัยเพียง 2 เรื่อง คือ Wonghanchao (1970) และ Chunanuntathum (1977) โดยที่งานวิจัยเรื่องแรกมีความน่าเชื่อถือน้อยกว่าเรื่องหลังเป็นอันมาก ผลการประมาณการของนายสุพจน์ จุนอันนธรรม ปราภูในตารางที่ 4 อัตราภาษีข้าวส่งออกระดับอุตสาหกรรม ปราภูในตารางที่ 4 อัตราภาษีข้าวส่งออกระดับอุตสาหกรรม ซึ่งคำนวณจากการประมาณการดังกล่าวนี้ ก็ปราภูในตารางเดียวกัน ในกรณีนี้ เราจะเห็นได้โดยชัดเจนว่า การเลือกใช้เทคนิคใดในการประมาณการมีผลกระทำต่อผลการประมาณการอย่างมาก ทั้งๆ ที่แบบจำลองที่ใช้ในการประมาณการก็ต้องฐานข้อมูลที่ใช้ในการประมาณการก็ต้องช่วงเวลาแห่งการประมาณการก็ต้องล้วนแล้วแต่เหมือนกัน นั้นเอง²¹ หากที่สุด แม้ในกรณีที่ไม่มีข้อมูลเท็จจริงเกี่ยวกับค่าความยืดหยุ่นต่อราคากองอุปสงค์ในการเสนอขายข้าวไทยในตลาดโลก บัญชาในทางปฏิบัติของการดำเนินนโยบายภาษีข้าวส่งออกระดับอุตสาหกรรมก็ยังไม่หมดไป กล่าวคือ

(1) กิจกรรมทางเศรษฐกิจภายในประเทศไทยจำนวนมากมีการผูกขาดตัดตอน ในกรณีของธุรกิจการส่งข้าวออกนั้น เป็นกรณีที่ชัดแจ้ง ว่ามีได้มีการแบ่งขันอย่างสมบูรณ์ และถึงจะมี

ได้มีการผูกขาดอย่างสมบูรณ์ แต่ก็มีอำนาจผูกขาดอยู่บ้าง การมีอำนาจผูกขาดในกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ไม่ว่าจะมากน้อยเพียงใด ย่อมทำให้การดำเนินนโยบายภาษีข้าวส่งออกระดับอุตสาหกรรมประสบความยุ่งยากในทางปฏิบัติ เพราะในการนี้ดังกล่าวนี้ อัตราภาษีข้าวส่งออกระดับอุตสาหกรรมจะต่ำกว่าอัตราที่กำหนดโดยสมการที่ (5)

(2) เมื่อมีการจัดเก็บภาษีข้าอก ผู้บริโภคในต่างประเทศอาจจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการบริโภค และ/หรือประเทศคู่ค้าอาจมีมาตรการตอบโต้ ปฏิกริยาเหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีผลให้เส้นอุปสงค์เปลี่ยนลักษณะและตำแหน่ง ซึ่งทำให้ความยืดหยุ่นต่อราคากองอุปสงค์มีค่าเปลี่ยนแปลงไปด้วย และการเปลี่ยนแปลงค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวจะย่อมทำให้อัตราภาษีข้าวส่งออกระดับอุตสาหกรรมเปลี่ยนไปจากเดิม

(3) ในบางช่วงเวลา เงินบาทอาจมีค่าต่ำกว่าค่าที่แท้จริง (undervalued) หรือค่าสูงกว่าค่าที่แท้จริง (overvalued) ผลที่ตามมาหากค่ารายรับส่วนเปลี่ยนแปลงของสังคม (marginal social revenue) แตกต่างจากรายรับส่วนเปลี่ยนแปลงของเอกชน (marginal private revenue) ในสภาพการณ์ดังกล่าวนี้ อัตราภาษี

²¹ ข้อพึงสังเกตประการหนึ่งก็คือ หากเรายอมรับวิธีการประมาณการแบบ Ordinary Least Squares ของนายสุพจน์ จุนอันนธรรม อัตราภาษีข้าวส่งออกจะต่ำกว่าที่คำนวณมาเพียง 100% ของราคาส่งออก นั้นก็หมายความว่า จะไม่มีการส่งออกซึ่งข้าวสารชนิดกึ่งแท่ง 20% ขึ้นไป กองมีการส่งออกเฉพาะแก่รัฐนิกดีและปานกลางเท่านั้น

ขาดการระดับอุดมภาพจะแตกต่างไปจากอัตราที่กำหนดโดยสมการที่ (5)

(4) หากการเพาะปลูกข้าวและ / หรือธุรกิจการค้าข้าวก่อให้เกิดผลกระทบภายนอกที่เป็นลบ (negative externalities) ต้นทุนของสังคมอันเกิดจากการใช้ทรัพยากรในกิจกรรมทางเศรษฐกิจเหล่านี้ ย่อมแตกต่างจากต้นทุนเอกสารน ซึ่งเป็นเหตุให้อัตราภาษีข้าวออกระดับอุดมภาพแตกต่างไปจากอัตราที่กำหนดโดยสมการที่ (5)

5. บทสรุป

บทความนี้ได้นำเสนอเนื้อหาสาระในลักษณะที่เป็นการประมวลความรู้เกี่ยวกับอัตราภาษีข้าวส่งออกระดับอุดมภาพ เรายังได้นำเสนอบทวิเคราะห์ทางทฤษฎีว่าด้วยแนวความคิดดังกล่าวนี้ โดยพยายามแยกแยะแจงแจงข้อสมมติค่างๆ อย่างถี่ถ้วน พร้อมทั้งชี้ให้เห็นว่า หากปราศจากข้อสมมติเหล่านี้แล้ว จะมีผลกระทบต่อข้อสรุปของการวิเคราะห์อย่างไรบ้าง เรายังได้สำรวจพบว่า มีงานวิจัยจำนวนน้อยมากที่พยายามคำนวณอัตราภาษีข้าวส่งออกระดับอุดมภาพโดยตรง และข้อที่น่าประหลาดใจก็คือ ส่วนใหญ่เลือกสูตรในการคำนวณผิดพลาดอย่างไม่น่าเชื่อ อย่างไรก็ตาม โดยเหตุที่อัตราภาษีข้าวส่งออกระดับอุดมภาพขึ้นอยู่กับความยึดหยุ่นต่อราคาของอุปสงค์ในการเสนอข้อข้าวไทยในตลาด

โลก หากเราทราบค่าสมมติที่ดังกล่าวนี้ เราจึงสามารถคำนวณหาอัตราภาษีข้าวส่งออกระดับอุดมภาพได้ เราได้สำรวจพบว่า มีงานวิจัยจำนวนมากพอสมควรที่พยายามประมาณการค่าความยึดหยุ่นดังกล่าวนี้ ดังนั้น แม้ว่าจะมีงานวิจัยจำนวนน้อยมากที่ได้คำนวณอัตราภาษีข้าวส่งออกระดับอุดมภาพ แต่เรายังสามารถคำนวณหาอัตราภาษีดังกล่าวนี้ได้จากค่าความยึดหยุ่นต่อราคาของอุปสงค์ในการเสนอข้อข้าวไทยในตลาดโลก ซึ่งมีผู้ประมาณการไว้ผลการคำนวณปรากฏว่า อัตราภาษีข้าวส่งออกระดับอุดมภาพมีดังต่อไปนี้ คือ 100% ของราคาส่งออก ดังนั้น การนำแนวความคิดว่าด้วยอัตราภาษีข้าวส่งออกระดับอุดมภาพมาใช้ในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจ จึงมีปัญหาอย่างมากในทางปฏิบัติ ความยุ่งยากดังกล่าวนี้ยังมีมากขึ้นไปอีก เมื่อปรากฏว่า บทวิเคราะห์ว่าด้วยภาษีชาออกระดับอุดมภาพอาศัยข้อสมมติอันละเอียดอ่อน โดยที่สภาพการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริงมิได้ตรงตามข้อสมมติเหล่านี้ แม้ว่าการกำหนดอัตราภาษีข้าวส่งออกระดับอุดมภาพในทางทฤษฎีจะยังคงเป็นไปได้ เมื่อมีการปรับเปลี่ยนข้อสมมติให้ตรงตามสภาพแห่งความเป็นจริง แต่ความยุ่งยากในทางปฏิบัติก็ยังไม่สามารถแก้ไขได้ โอกาสที่จะกำหนดนโยบายพิคคลาดจึงมีอยู่เป็นอันมาก หากความไม่สมบูรณ์ของสารสนเทศ (imperfection of information)

ทำให้มีการกำหนดอัตราภาษีข้าวส่งออกระดับอุดมภาพอย่างผิดพลาดมากจนเกินไป การที่สังคมได้รับจากการดำเนินนโยบายดังกล่าว นี้ อาจมีนัยกว่าการเลือกใช้นโยบายการค้าเสรี นอกจานนี้ นโยบายภาษีข้าวออกระดับอุดมภาพ

ยังเป็นนโยบายที่คำนึงเฉพาะการเพิ่มพูนสวัสดิการแห่งชาติ (national welfare) โดยไม่คำนึงว่า สวัสดิการแห่งชาติที่เพิ่มพูนขึ้นนี้ จะมีการกระจายอย่างไร ครัวเรือนผู้รับประทานนี้ และครัวเรือนผู้รับภาระภาษีข้าวออกที่จัดเก็บนี้

บรรณานุกรม

ก. ภาษาไทย

ไชครี คงจริง “นโยบายราคาและการสร้างเสถียรภาพราคาพืชผลของไทย” บทความเสนอต่อที่ประชุมการสัมมนาเนื่องในงานนิทรรศการ “โครงการขนาดรับนโยบายรัฐบาล : ปีแห่งชาวนาชาวไร่” ณ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ระหว่างวันที่ 10-12 กุมภาพันธ์ 2522

ไชครี คงจริง “นโยบายราคาและการสร้างเสถียรภาพราคาพืชผลของไทย” วารสารวิทยาลัยการค้า ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (ธันวาคม 2522-มีนาคม 2523) หน้า 81-109

ดิเรก บั้งสิริวัฒน์ “เศรษฐกิจการค้าข้าวของไทยและนโยบายของรัฐบาล” วารสารเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ ปีที่ 8 เล่มที่ 4-5 (ตุลาคม 2522-มีนาคม 2523) หน้า 395-424

ธงไชย เพ็ชรัตน์ “การวิเคราะห์อุปสงค์ อุปทาน และราคาข้าวของประเทศไทย” วารสารเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 (กันยายน 2526) หน้า 89-110

รังสรรค์ ชนะพรพันธุ์ “บทบาทของกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร” รายงานการวิจัยเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เอกสารໂร涅ียว (กรกฎาคม 2523)

รังสรรค์ ชนะพรพันธุ์ “บทบาทของกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรระหว่างปีงบประมาณ 2518-2526” เศรษฐศาสตร์ปริทัศน์ ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2527) หน้า 67-134.

รังสรรค์ ชนะพรพันธุ์ เศรษฐศาสตร์วิชาด้วยพรเมี่ยมข้าว สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2530

- ครั้นย์ วรรธนัจรวิยา “แบบจำลองสำหรับเศรษฐกิจข้าวไทย : ว่าด้วยนโยบายเกี่ยวกับราคา”
วารสารเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ ปีที่ 8 เล่มที่ 1 (มกราคม – มีนาคม 2522)
หน้า 41–54
- อัมมาร สยามวารา และคณะ “รายงานผลการศึกษานโยบายราคาและการตลาดสินค้าเกษตร
เล่มที่หนึ่ง รายงานสรุปและข้อเสนอแนะทางนโยบาย” รายงานเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (เมษายน 2524)
- โอลิฟาร์ ไซปรัส แลสัยมันท์ ปริวัตร “หุ่นจำลองตลาดข้าวของโลก” รายงานเศรษฐกิจ
รายเดือน ธนาคารแห่งประเทศไทย (พฤษภาคม 2519) หน้า 60(1)–60(4)

๒. ภาษาอังกฤษ

- Blakeslee, Leroy; et. al. “Commodity Market Analysis”, in K.J. Nicol, Somnuk Sriplung and Earl O. Heady (eds.), *Agricultural Development Planning in Thailand* (Iowa State University Press, 1982), pp. 147–163.
- Caves, Richard E. and Ronald W. Jones, *World Trade and Payments : An Introduction*. Third Edition. Boston : Little, Brown and Company, 1981.
- Chaipravat, Olarn, and Sayun Pariwat, “An Econometric Model of World Rice Markets.” Bank of Thailand Discussion Paper Series No. DP/76/14 (May 15, 1976).
- Chunanuntathum, Supote. “An Econometric Analysis of Demand and Supply Elasticities For Thai White Rice Exports”. Ph.D. Dissertation, University of Oregon, 1977.
- Corden, W.M. *Trade Policy and Economic Welfare*. Oxford : Clarendon Press, 1974.
- Daly, R.F. “Thailand’s Rice Economy : Some Exploratory Analysis”. Bangkok : The United States Agency for International Development, mimeograph, 1973.
- Farrell (ed.), M.J. *Readings in Welfare Economics*. London : Macmillan, 1973.
- Graaff, J. de V. “On Optimum Tariff Structures”, *The Review of Economic Studies*, Vol. 17 (1949–50), pp. 47–59; reprinted in Farrell (1973 : 80–92).
- Graaff, J.de V. *Theoretical Welfare Economics*. Cambridge University Press, 1957.
- Greenaway, David. “Taxes on International Transactions and Economic Development”, in Alan Peacock and Francesco Forte (eds.), *The Political Economy of Taxation* [New York : St. Martin’s Press, 1981], pp. 131–147.
- Greenaway, David. “Maximum Revenue Tariffs and Optimal Revenue Tariffs : Concepts and Policy Issues”, *Public Finance*, Vol. 37, No. 1 (1982), pp. 67–79.
- Imaoka, Hideki. “Economic Analysis of the Asian Rice Trade”, *The Developing Economies*, Vol. 15, No. 3 (September 1977), pp. 332–359.

- Johnson, Harry G. "Optimum Welfare and Maximum Revenue Tariffs", *The Review of Economic Studies*, Vol. xx (1), No. 48 (1950-51), pp. 28-35 ; reprinted in *H.G. Johnson* (1967 : 56-61).
- Johnson, Harry G. "Optimum Tariffs and Retaliation", *The Review of Economic Studies*, Vol. xx (2), No. 55 (1953-4), pp. 142-153 ; reprinted in *H.G. Johnson* (1967 : 31-55).
- Johnson, Harry G. "Optimal Trade Intervention in the Presence of Domestic Distortions", in R.E. Baldwin, et. al., *Trade, Growth and the Balance of Payments : Essays in Honor of Gottfried Haberler* [Chicago : Rand-McNally Co., 1965], pp. 3-34 ; reprinted in *H.G. Johnson* (1971 : 117-151).
- Johnson, Harry G. *International Trade and Economic Growth*. London : George Allen and Unwin, 1967.
- Johnson, Harry G. *Aspects of the Theory of Tariffs*. London : George Allen and Unwin, 1971.
- Kaldor, Nicholas. "A Note on Tariffs and the Terms of Trade," *Economica*, Vol. 7, No. 28 November, 1940), pp. 377-380.
- Kanivichaporn, Pichai. "An Econometric Study of the Asian Rice Economies, 1956-1975." Ph.D. Thesis, University of Pennsylvania, 1979.
- Kerdpibule, Udom. "An Alternative Commercial Policy For Thailand." Ph.D. Thesis, University of Wisconsin, 1970.
- Konjing, Khaisri. "An Economic Analysis of Reserve Stock Program for Rice in Thailand." Faculty of Economics, Thammasat University, Mimeograph (May 22, 1979).
- Krisanamis, Phairach. *Paddy Price Movements and Their Effect on the Economic Situation of Farmers in the Central Plain of Thailand*. Bangkok : National Institute of Development Administration, 1967.
- Lam, Ngo Van. "The Pursuit of Growth and Stability Through Taxation of Agricultural Exports : Thailand's Experience-A Comment", *Public Finance*, Vol. 28, No. 2 (1973), pp. 227-232.
- Lam, Ngo Van. "Incidence of the Rice Export Premium in Thailand", *Journal of Development Studies*, Vol. 14 (1977), pp. 3-13.
- Lent, George E. and Teruo Hirao, "A Survey Thailand's Tax Structure." Fiscal Affairs Department, International Monetary Fund (July 1, 1970).
- Loohawenchit, Chesada. "A Dynamic Multicrop Model For Thai Agriculture : With Special Reference to the Rice Premium and Agricultural Diversification." Ph.D. Dissertation, Princeton University, 1977.
- Maxwell, W. David. "The Effect of the Removal of the Rice Premium upon the Price of Rice." Mimeograph, 1967.
- Meenaphant, Sorayuth. "An Economic Analysis of Thailand's Rice Trade". Ph.D. Dissertation, Rice University, 1981.

- Nath, S.K. *A Reappraisal of Welfare Economics.* London : Routledge and Kegan Paul, 1969.
- Petcharatana, Thongchai. "Supply, Demand and Price Analysis For Rice in Thailand." Ph.D. Dissertation, Washington State University, 1980.
- Platenius, Hans, and Vance Lertdumrikarn, "Notes on the System of Taxing Agricultural Production." Mimeograph (April, 1964).
- Ramakomud, Sriprinya. "Thailand's Foreign Trade : Structure and Policies, 1951-1960." Ph.D. Dissertation, Indiana University, 1963.
- Ramakomud, Sriprinya. *Thailand's Foreign Trade : Structure and Policies, 1951-1960.* Bangkok : National Institute of Development Administration, 1968.
- Robertson, David. *International Trade Policy.* London : Macmillan, 1972.
- Sandmo, Agnar. "Optimal Taxation : An Introduction to the Literature", *Journal of Public Economics*, Vol. 6, Nos. 1-2 (July-August, 1976), pp. 37-54.
- Sanguanruang, Saeng. "Net Resource Flow between Agriculture and Non-agriculture in Thailand in 1953 and 1963." Ph.D. Dissertation, Indiana University, 1971.
- Sanittanont, Sura. (1967a). "Thailand's Rice Export Tax : Its Effects on the Rice Economy." Ph.D. Dissertation, University of Wisconsin, 1967.
- Sanittanont, Sura. (1967b). *Thailand's Rice Export Tax : Its Effect on the Rice Economy.* Bangkok : National Institute of Development Administration, 1967.
- Seitovsky, Tibor. "A Reconsideration of the Theory of Tariffs," *The Review of Economic Studies*, Vol. X (1941-2), pp. 77-88 ; reprinted in *Farrell (1973 : 58-79)*.
- Setthawong, Phisit. "The Structure of the World Rice Market and A Model of Thai Rice Exports". Agricultural Division, ESCAP, Mimeograph (June 1977) ; reprinted in Vichitvong Na Pombhejara (ed.), *Readings in Thailand's Political Economy* (Bangkok : Printing Enterprise Co. Ltd., 1978), pp. 202-233.
- Stern, Nicholas H. "Optimum Taxation and Tax Policy", *IMF Staff Papers*, Vol. 31, No. 2 (June, 1984), pp. 339-378.
- Suntayodom, Prasit. "Export Performance : A Case Study of Thailand's Rice, Rubber and Maize Exports during 1966-1978". Ph.D. Dissertation, Clark University, 1981.
- Tolley, George S., Vinod Thomas, and Chung Ming Wong, *Agricultural Price Policies and the Developing Countries.* Baltimore : The Johns Hopkins University Press, 1982.
- Tsuji, Hiroshi. "An Econometric Study of Effects of National Rice Policies and the Green Revolution on National Rice Economies and International Trade Among Less Developed and Developed Countries : With Special Reference to Thailand, Indonesia, Japan and the United States." Ph.D. Thesis, University of Illinois, 1973.
- Usher, Dan. "The Economics of Rice Premium." Mineograph (1966) ; reprinted in Discussion Paper Series No. 60, Faculty of Economics, Thammasat ,University (January 1978).

- Vesdapunt, Kiatichai (1984a). "Thailand Rice Policy Model : A Simulation Analysis". Ph.D. Dissertation, The University of the Philippines, 1984.
- Vesdapunt, Kiatichai (1984b). "Thailand Rice Policy Model : A Simulation Analysis". Staff Paper No. 55, Faculty of Economics and Business Administration, Kasetsart University (November 1984).
- Wattanutchariya, Sarun. "Demand and Supply Analysis of Rice Production in Thailand". Ph.D. Dissertation, Texas A & M University, 1978.
- Wong, Chung Ming. "A Model of the Rice Economy of Thailand." Ph.D. Thesis, University of Chicago, 1976.
- Wong, Chung Ming. "A Model For Evaluating the Effects of Thai Government Taxation of Rice Exports on Trade and Welfare", *American Journal of Agricultural Economics*, Vol. LX, No. 1 (1978), pp. 65-73.
- Wonghanchao, Warin. "Impact of Foreign Trade and Government Policies on Economic Growth and Development of Thailand, 1955-1967." Ph.D. Thesis, Cornell University, 1970.
- Yarnnon, Chararin. "Aggregate Efficiency and Distributional Effects of Rice Taxation in Thailand". M.A. Thesis, Faculty of Economics, Thammasat University, 1983.

